

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρότι οι οικονομικές συνθήκες παρουσιάζουν βελτίωση κατά το τελευταίο διάστημα, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να έρχεται αντιμέτωπη με τις επιπτώσεις της κρίσης, μεταξύ άλλων την έλλειψη επενδύσεων και την αύξηση των ανισοτήτων. Κατά συνέπεια, πολλοί πολίτες σε ολόκληρη την ΕΕ ζητούν να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην κοινωνική δικαιοσύνη.

Η φορολογία καλείται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας δίκαιης κοινωνίας και μιας ισχυρής οικονομίας. Μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων, όχι μόνο μέσω της ενίσχυσης της κοινωνικής κινητικότητας, αλλά και μέσω της μείωσης των εισοδηματικών ανισοτήτων στην αγορά.

Ομοίως, η φορολογική πολιτική μπορεί να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τις αποφάσεις που αφορούν την απασχόληση, τα επίπεδα επενδύσεων και την προθυμία των επιχειρηματιών για επέκταση¹, παράγοντες οι οποίοι στο σύνολό τους ευνοούν την ανάπτυξη.

Συνεπώς, οι φορολογικές πολιτικές αξιολογούνται με βάση τέσσερις προτεραιότητες:

- προώθηση των επενδύσεων·
- ενίσχυση της απασχόλησης·
- μείωση των ανισοτήτων·
- διασφάλιση της φορολογικής συμμόρφωσης.

Το παρόν ενημερωτικό δελτίο σκιαγραφεί τις προκλήσεις όσον αφορά τη φορολογική πολιτική που αντιμετωπίζουν οι χώρες της ΕΕ στους εν λόγω τομείς. Στη συνέχεια, παρουσιάζει μοχλούς πολιτικής που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αντιμετώπισή των εν λόγω προκλήσεων. Τέλος, εξετάζει την πρόοδο που σημειώθηκε στις οικείες χώρες με βάση μια σειρά δεικτών και πρόσφατες φορολογικές μεταρρυθμίσεις.

Το ζήτημα που δεν καλύπτεται στο παρόν ενημερωτικό δελτίο είναι η φοροαποφυγή, η οποία εξετάζεται σε ξεχωριστό ενημερωτικό δελτίο. Επιπλέον, η ανάλυση που παρατίθεται στο παρόν δελτίο θα πρέπει να διαβάζεται σε συνδυασμό με τα θεματικά ενημερωτικά δελτία σχετικά με τα εξής:

- Έρευνα & καινοτομία·
- Συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό·
- Αδήλωτη εργασία·
- Ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας·
- Ανισότητες·
- Κοινωνική ένταξη·
- Καταπολέμηση της διαφθοράς·
- Στέγαση.

¹ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα ζητήματα που εκτίθενται εδώ, βλέπε: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), «Tax Policies in the European Union: 2017 Survey» (Φορολογικές πολιτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση: έρευνα 2017), προσεχής έκδοση.

2. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

2.1. Προώθηση των επενδύσεων

Υφίστανται μεγάλες αποκλίσεις όσον αφορά τα επίπεδα συνολικής φορολογίας των χωρών της ΕΕ.

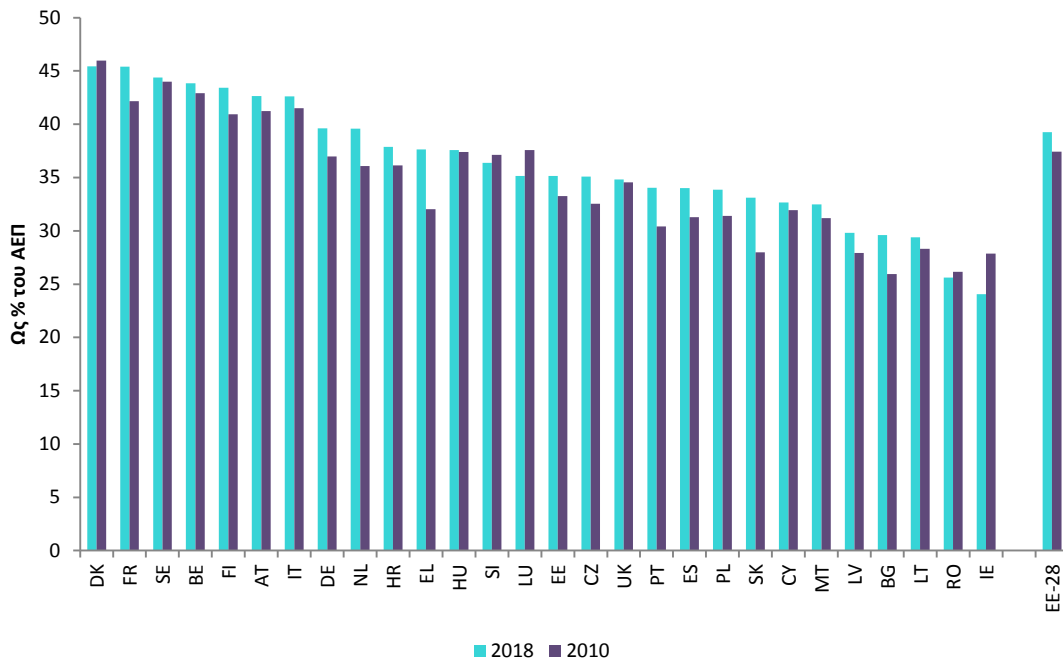
Το 2017, ο εκτιμώμενος δείκτης φόρου προς το ΑΕΠ² αναμένεται να κυμανθεί στην ΕΕ-28 μεταξύ 24,1 % στην Ιρλανδία και 45,6 % στη Δανία (σχήμα 1).

Οι διαφορές στο συνολικό επίπεδο φορολογίας αποτυπώνουν στην πραγματικότητα τις διαφορές στις κοινωνικές προτιμήσεις για δημόσια αγαθά.

Μέχρι στιγμής, δεν υπάρχουν ισχυρά στοιχεία για τον αντίκτυπο του συνολικού επιπέδου φορολογίας στην οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο, υπάρχει καλύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι μεμονωμένες συνιστώσες του φορολογικού συστήματος επηρεάζουν την ανάπτυξη μέσω των διαύλων της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής, της αύξησης του κεφαλαιακού αποθέματος ή της προσφοράς εργατικού δυναμικού.

² Το εν λόγω μέτρο περιλαμβάνει τις πραγματικά καταβληθείσες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, ωστόσο δεν λαμβάνει υπόψη τις εισφορές που θεωρήθηκαν καταβληθείσες από ορισμένες κυβερνήσεις για δημόσιους υπαλλήλους, ως τεκμαρτές.

Σχήμα 1: Συνολική φορολογική επιβάρυνση στις χώρες της ΕΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2012 και 2018

Πηγή:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, AMECO.

Είναι γεγονός ότι οι φόροι εισοδήματος εταιρειών και φυσικών προσώπων έχουν αντίκτυπο στην ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Οι φόροι εισοδήματος εταιρειών επηρεάζουν τόσο τον τόπο εγκατάστασης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όσο και τις εγχώριες και άμεσες ξένες επενδύσεις.

Οι φορολογικοί συντελεστές, ο τρόπος καθορισμού της φορολογικής βάσης και πτυχές της φορολογικής συμμόρφωσης αποτελούν σημαντικούς προσδιοριστικούς παράγοντες των οικονομικών συνεπειών της φορολογίας. Η φορολογική μεταχείριση των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης, ο σχεδιασμός των φορολογικών κινήτρων και ο χρόνος που δαπανάται από τις επιχειρήσεις για τη φορολογική συμμόρφωση μπορούν να επηρεάσουν τις παραγωγικές επενδύσεις.

Οι διαφορές στους φόρους εισοδήματος εταιρειών μπορούν να προκαλέσουν τη

μετατόπιση των κερδών των πολυεθνικών εταιρειών από χώρες με υψηλή φορολογία σε χώρες με χαμηλή φορολογία.

Οι πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές αποτυπώνουν ένα ευρύ φάσμα παραγόντων που εκτείνονται πέραν των θεσμοθετημένων φόρων των εταιρειών, όπως στοιχεία της φορολογικής βάσης, πηγή χρηματοδότησης (χρέος, κέρδη εις νέον ή νέα ίδια κεφάλαια), και το στοιχείο ενεργητικού στο οποίο πραγματοποιείται η επένδυση (μηχανήματα, κτίρια, άυλα στοιχεία ενεργητικού, απόθεμα και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία).

Στο ακόλουθο σχήμα παρουσιάζονται οι διαφορές στους πραγματικούς μέσους συντελεστές φορολογίας εταιρειών, που κυμαίνονται από 38,4 % στη Γαλλία έως 9 % στη Βουλγαρία.

Σχήμα 2: Πραγματικοί μέσοι συντελεστές φορολογίας εταιρειών των κρατών μελών της ΕΕ, σε ποσοστό, 2016

Πηγή: ZEW (2016), *Effective tax levels using the Devereux/Griffith methodology: intermediate report 2016*. Έργο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σημείωση: 1) Ο πραγματικός μέσος συντελεστής φορολογίας εταιρειών υπολογίζει τους φόρους που καταβλήθηκαν από επιχειρήσεις για επενδύσεις κάτω του ορίου που παράγουν κέρδη άνω της συνήθους απόδοσης κεφαλαίου. 2) Για την αποτύπωση της έκπτωσης φόρου για εταιρικά ίδια κεφάλαια στην Κύπρο, το Βέλγιο και την Ιταλία, η παραδοχή είναι ότι τα ποσοστά των εν λόγω εκπτώσεων είναι ίσα με το επιτόκιο της αγοράς στο μοντέλο.

Οι αποφάσεις για το ύψος των επενδύσεων επηρεάζονται από τον πραγματικό οριακό φορολογικό συντελεστή, ήτοι τη φορολογική επιβάρυνση στο τελευταίο ευρώ που επενδύεται σε ένα έργο που μόλις ισοσκελίζεται (η «οριακή» επένδυση).

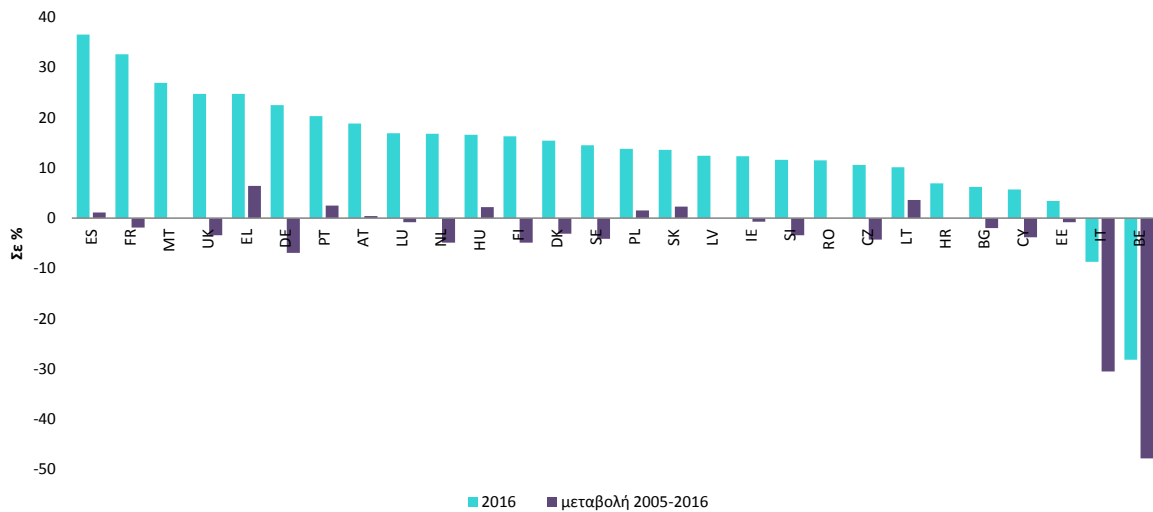
Όσο χαμηλότερος είναι ο πραγματικός οριακός φορολογικός συντελεστής τόσο περισσότερο συμβάλλει το φορολογικό σύστημα στις επενδύσεις.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι να μειωθεί ο πραγματικός οριακός φορολογικός

συντελεστής και να διαμορφωθεί ένα φορολογικό σύστημα που υποστηρίζει τις επενδύσεις. Σε αυτούς περιλαμβάνονται τα εξής:

- παροχή χρονοδιαγραμμάτων ταχύτερης απόσβεσης ή άμεσος καταλογισμός δαπανών,
- μετατροπή του κόστους ιδίων κεφαλαίων σε εκπιπτόμενο,
- βελτίωση των προϋποθέσεων για τις μεταφερόμενες ζημιές,
- παροχή φορολογικών κινήτρων για E&A.

Σχήμα 3: Πραγματικοί οριακοί συντελεστές φορολογίας εταιρειών των χωρών της ΕΕ, σε ποσοστά, 2016

Πηγή: ZEW (2016), *Effective tax levels using the Devereux/Griffith methodology: intermediate report 2016*. Έργο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
 Σημειώσεις: 1) Ο συντελεστής βασίζεται στο μοντέλο Devereux/Griffith. 2) Για την αποτύπωση της έκπτωσης φόρου για εταιρικά ίδια κεφάλαια στην Κύπρο, το Βέλγιο και την Ιταλία, η παραδοχή είναι ότι τα ποσοστά των εν λόγω εκπτώσεων είναι ίσα με το επιτόκιο της αγοράς στο μοντέλο.

2.2. Στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της απασχόλησης

Οι φόροι επί της εργασίας επηρεάζουν τόσο τις αποφάσεις των ατόμων για το αν και πόσο θα εργαστούν (προσφορά εργατικού δυναμικού) όσο και τις αποφάσεις των εργοδοτών για την πρόσληψη εργαζόμενων, καθώς αυξάνουν το κόστος της εργασίας (ζήτηση εργατικού δυναμικού)³. Η προσφορά εργατικού δυναμικού σε ορισμένες ομάδες του πληθυσμού (εργαζόμενοι χαμηλής ειδίκευσης, νέοι, ηλικιωμένοι και δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας) είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη

ως προς τους φόρους και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης⁴.

Στο παρακάτω σχήμα αποτυπώνεται το ποσοστό απασχόλησης επί του συνολικού πληθυσμού και επί των ατόμων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Αυτό μπορεί να καταδεικνύει τις περιπτώσεις που μια χώρα αντιμετωπίζει μια πρόκληση ως προς την τόνωση της απασχόλησης συνολικά ή της απασχόλησης συγκεκριμένων ομάδων.

Ενώ τα ποσοστά απασχόλησης βελτιώθηκαν στις χώρες της ΕΕ κατά τα τελευταία χρόνια, η κατάσταση διαφοροποιείται από τη μία χώρα στην άλλη. Ομοίως, το χάσμα μεταξύ των ποσοστών απασχόλησης για τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και των ποσοστών συνολικής απασχόλησης διαφέρει μεταξύ των χωρών.

Η Σλοβακία έχει το μεγαλύτερο χάσμα μεταξύ των δύο (33,9 ποσοστιαίες

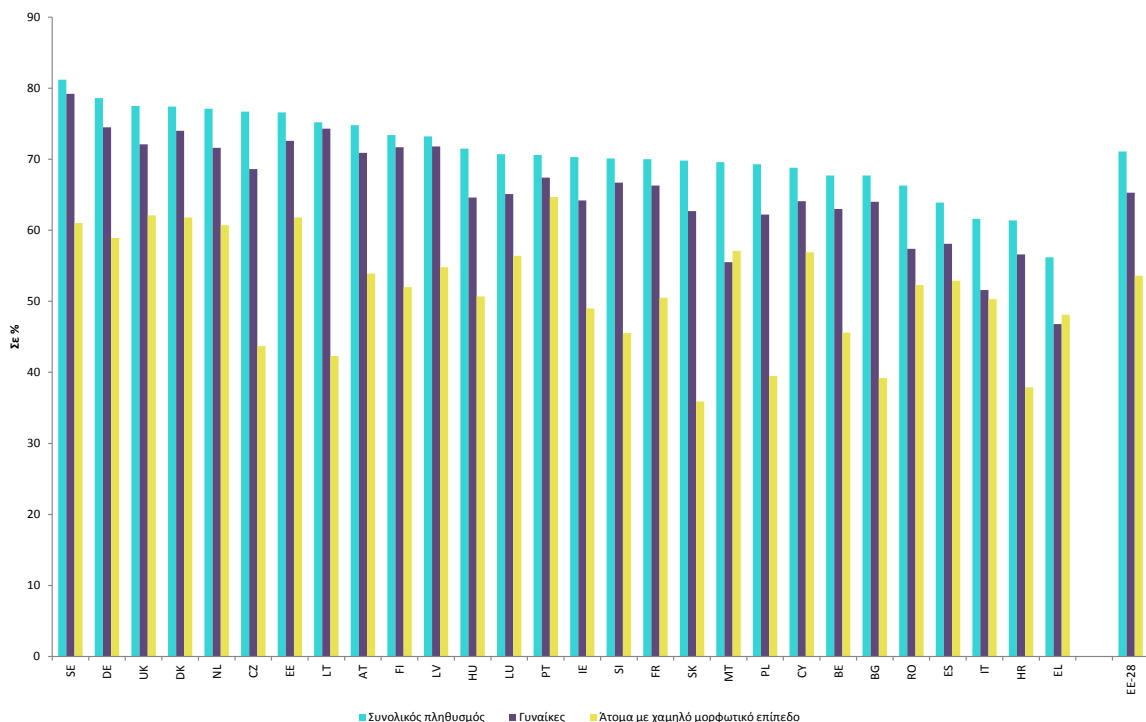
³ Οι εν λόγω αποφάσεις εξαρτώνται επίσης από τις διαθέσιμες κοινωνικές παροχές που λαμβάνονται σε καθεστώς μη εργασίας ή καθεστώς μερικής απασχόλησης. Για περαιτέρω προσδιοριστικούς παράγοντες του αντίκτυπου των συστημάτων φορολογίας-παροχών στην προσφορά εργατικού δυναμικού, βλέπε τους διάφορους δείκτες που διατίθενται μέσω της κοινής βάσης δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΟΟΣΑ για τους δείκτες φορολογίας και παροχών.

⁴ Βλέπε, λόγου χάρη, Costas Meghir and David Phillips (2010), *Labour Supply and Taxes*, in Institute for Fiscal Studies (ed.), *The Mirrlees Review: Dimensions of Tax Design*, Oxford University Press, σ. 202-274.

μονάδες) και η Πορτογαλία το μικρότερο

(5,9 ποσοστιαίες μονάδες).

Σχήμα 4: Επίπεδο απασχόλησης του συνολικού πληθυσμού· γυναίκες και εργαζόμενοι χαμηλής ειδίκευσης, 2016

Πηγή: Eurostat, 2017

Σημείωση: 1) Η ηλικιακή ομάδα είναι τα άτομα 20-64 ετών. 2) Τα «άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο» αντιστοιχούν στα επίπεδα 0-2 της ISCED. 3) Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών χρησιμοποιείται ως δείκτης για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας. Αναγνωρίζεται ότι τα δύο αυτά στοιχεία δεν είναι απαραίτητα τα ίδια. 4) Το ποσοστό απασχόλησης δεν μετράται σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης.

Η φορολογική επιβάρυνση μετρά την αναλογική διαφορά μεταξύ του κόστους ενός εργαζόμενου για τον εργοδότη του και των καθαρών εισοδημάτων του εργαζόμενου.

Επομένως, μετρά τόσο τα κίνητρα για εργασία (από την πλευρά της προσφοράς εργατικού δυναμικού) όσο και τα κίνητρα για πρόσληψη εργαζομένων (από την πλευρά της ζήτησης εργατικού δυναμικού).

Μεταξύ 2010 και 2016, η φορολογική επιβάρυνση για τα άτομα που αμείβονται με το 50 % του μέσου μισθού μειώθηκε κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Ωστόσο, στις διάφορες χώρες κινείται προς διαφορετικές κατευθύνσεις (αυξήθηκε σε 15 και μειώθηκε σε 10 χώρες).

Η σύνθεση της φορολογικής επιβάρυνσης είναι σημαντική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, καθώς οι διάφορες συνιστώσες της μπορούν να επηρεάσουν είτε τη ζήτηση είτε την προσφορά εργασίας.

Στο παρακάτω σχήμα αναλύεται η φορολογική επιβάρυνση για έναν εργαζόμενο που ζει μόνος και αμείβεται με τον μέσο μισθό στις επιμέρους συνιστώσες της:

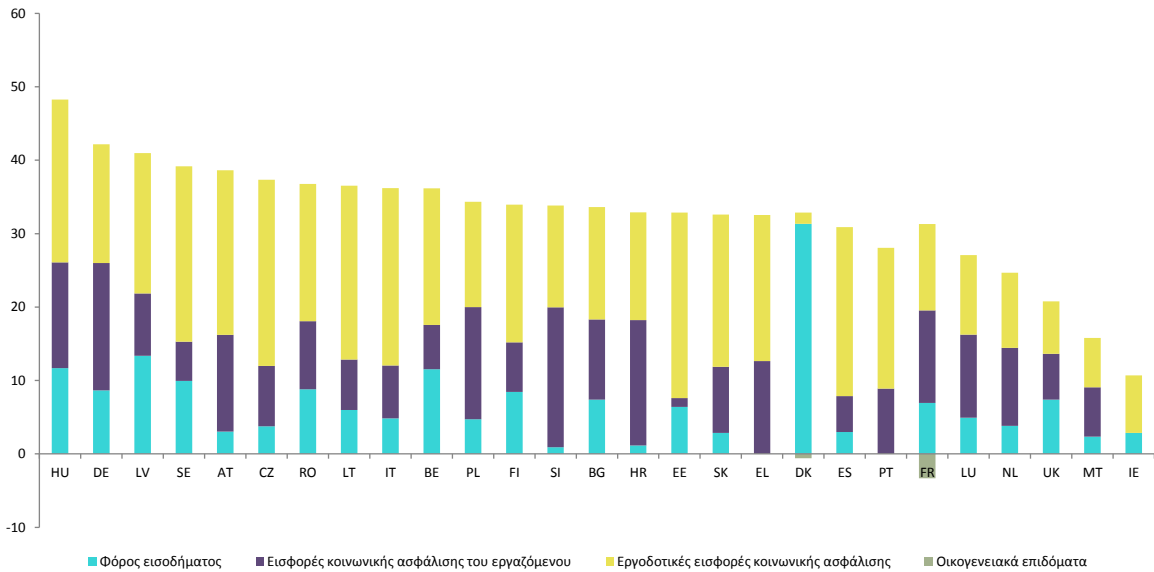
- φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων,
- εργοδοτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης,
- εισφορές κοινωνικής ασφάλισης του εργαζόμενου,
- οικογενειακά επιδόματα⁵.

Στο σχήμα παρουσιάζεται η φορολογική επιβάρυνση ενός εργαζόμενου που ζει μόνος και αμείβεται με το 50 % του

⁵ Τα οικογενειακά επιδόματα μειώνουν τη συνολική φορολογική επιβάρυνση στη Γαλλία και τη Δανία.

μέσου μισθού.

Σχήμα 5: Σύνθεση της φορολογικής επιβάρυνσης για εργαζόμενο με χαμηλό εισόδημα σε διάφορες χώρες της ΕΕ, 2016

Πηγή: Βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους δείκτες φορολογίας και παροχών βάσει του μοντέλου φορολογίας-παροχών του ΟΟΣΑ, επικαιροποίηση της 10.4.2017.
Σημειώσεις: 1) Δεν υπάρχουν πρόσφατα δεδομένα για την Κύπρο. 2) Τα δεδομένα αφορούν εργαζόμενους που ζουν μόνοι, δεν έχουν παιδιά και αμείβονται με το 50 % του μέσου μισθού.

Τα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος όπως μεταβιβάσιμες **πιστώσεις φόρου και βαθμός κοινής φορολόγησης**, σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά του συστήματος παροχών, όπως άρση παροχών με βάση τους πόρους, **μπορούν να συμβάλουν σε υψηλούς οριακούς φορολογικούς συντελεστές για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας που μεταβαίνουν από την αργία στην εργασία ή αυξάνουν τα εισοδήματά τους.**

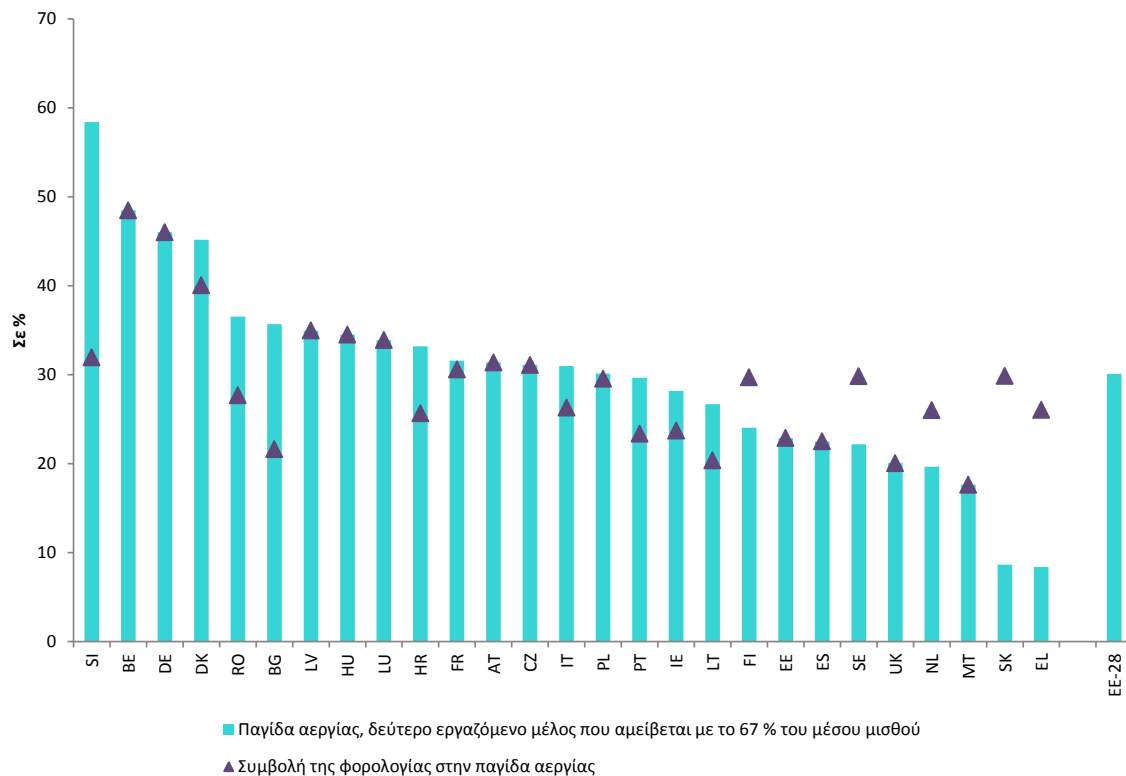
Πρέπει να σημειωθεί ότι άλλοι παράγοντες, όπως η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών και υψηλής ποιότητας επίσημων υπηρεσιών φύλαξης και φροντίδας, συμπεριλαμβανομένης ιδίως της παιδικής μέριμνας, καθώς και οι καλά σχεδιασμένες πολιτικές για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, μπορούν να επηρεάσουν

Το παρακάτω σχήμα παρουσιάζει την παγίδα αργίας για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας στις χώρες της ΕΕ⁶. Στην πλειονότητα των χωρών, η φορολογία συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην παγίδα για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας, σε περιπτώσεις όπου το άλλο εργαζόμενο μέλος αμείβεται με τον μέσο μισθό.

⁶ Η παγίδα αργίας —ή ο τεκμαρτός φόρος για την επιστροφή στην εργασία για τα οικονομικά μη ενεργά άτομα— μετρά το τμήμα του πρόσθετου ακαθάριστου μισθού που παρακρατείται ως φόρος σε περίπτωση που ένα μη ενεργό άτομο (που δεν δικαιούται επιδόματα ανεργίας, αλλά είναι επιλέξιμο για κοινωνική πρόνοια με βάση το εισόδημα) προσληφθεί σε θέση εργασίας. Με άλλα λόγια, αυτός ο δείκτης μετρά τα οικονομικά κίνητρα για τη μετάβαση από την αργία (και την κοινωνική πρόνοια) στην απασχόληση.

τις αποφάσεις για επιστροφή στην εργασία ή για αύξηση των ωρών εργασίας.

Σχήμα 6: Παγίδα αεργίας για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας στις χώρες της ΕΕ, 2015

Πηγή: Βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους δείκτες φορολογίας και παροχών βάσει του μοντέλου φορολογίας-παροχών του ΟΟΣΑ.

Σημείωση: 1) Τα δεδομένα που αφορούν την παγίδα αεργίας αφορούν το δεύτερο εργαζόμενο μέλος που αμείβεται με το 67 % του μέσου μισθού σε οικογένεια με δύο εργαζόμενους και δύο παιδιά· το πρώτο εργαζόμενο μέλος αμείβεται με τον μέσο μισθό. 2) Η «συμβολή της φορολογίας» αναφέρεται στη συμβολή της φορολογίας στην παγίδα αεργίας, σε ποσοστιαίες μονάδες (άλλοι παράγοντες συμβολής είναι, για παράδειγμα, η διακοπή των επιδομάτων ανεργίας, της κοινωνικής πρόνοιας και των επιδομάτων στέγασης).

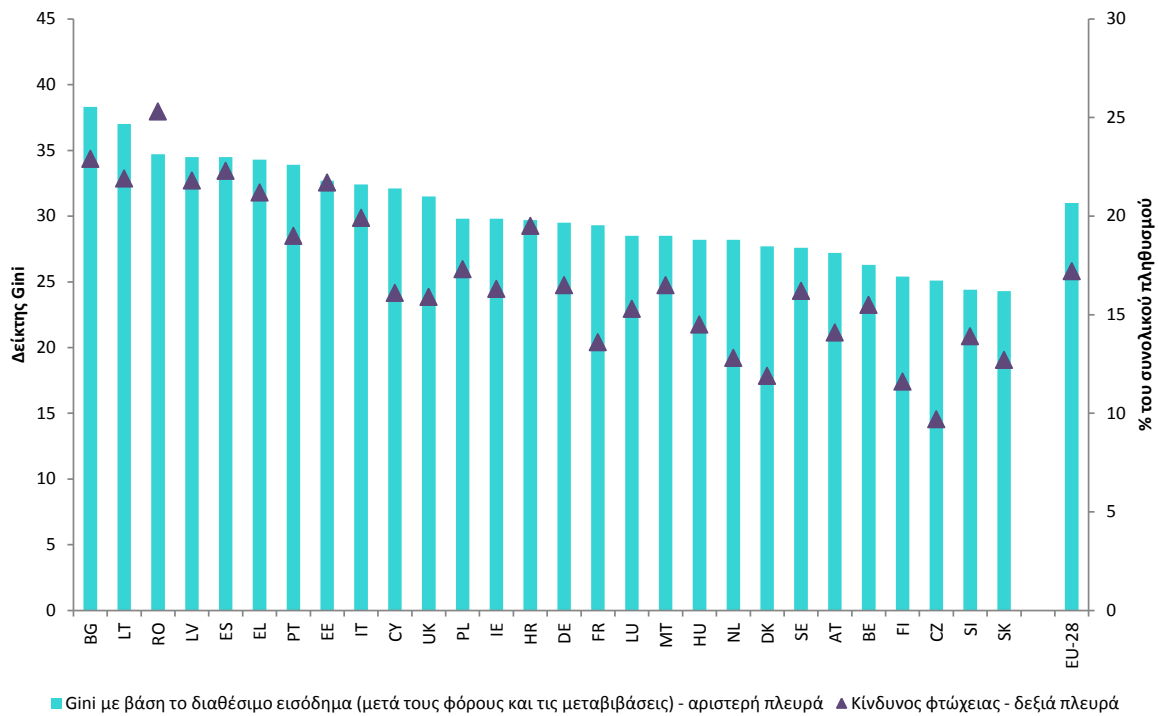
2.3. Εξάλειψη των ανισοτήτων και προαγωγή της κοινωνικής κινητικότητας

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζεται η **ανισότητα ως προς το διαθέσιμο εισόδημα** (μετά φόρων και παροχών) σύμφωνα με τον δείκτη Gini, συνοδευόμενη από το ποσοστό του πληθυσμού **που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας** σε διάφορες χώρες της ΕΕ.

Παρότι η ΕΕ διαθέτει ένα από τα πλέον προηγμένα συστήματα κράτους πρόνοιας παγκοσμίως, εξακολουθούν να υφίστανται ορισμένες έντονες ανισότητες.

Η Λιθουανία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Λετονία και η Εσθονία εμφανίζουν τα υψηλότερα επίπεδα εισοδηματικής ανισότητας μετά την αφαίρεση φόρων και μεταβιβάσεων.

Σχήμα 7: Επίπεδο εισοδηματικής ανισότητας στις χώρες της ΕΕ, 2016

Πηγή: Eurostat, στατιστικές EU-SILC. 2016

Σημειώσεις: 1) Κάθετος άξονας: συντελεστές Gini. Η κλίμακα κυμαίνεται από 0 έως 100. Η τιμή 0 αντιστοιχεί στην τέλεια ισότητα (ίδιο εισόδημα για όλους), ενώ η τιμή 100 αντιστοιχεί στη μέγιστη ανισότητα (το σύνολο του εισοδήματος κατανέμεται σε ένα μόνο πρόσωπο· όλοι οι υπόλοιποι δεν λαμβάνουν τίποτα). Οι συντάξεις περιλαμβάνονται στις κοινωνικές μεταβιβάσεις. 2) Οριζόντιος άξονας: ποσοστό κινδύνου φτώχειας ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού. Αυτός ο δείκτης συμπληρώνει τον συντελεστή Gini ώστε να παρέχεται ακριβέστερη εικόνα των κοινωνικών προκλήσεων στις χώρες της ΕΕ. Αποτυπώνει το μερίδιο του συνολικού πληθυσμού που αμείβεται με λιγότερο από το 60 % του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις. 3) Δεδομένα του 2016 δεν διατίθενται για τις χώρες IE, IT, LU. Επομένως, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα του 2015. 4) Ο μέσος όρος στην ΕΕ-28 υπολογίζεται ως ο αριθμητικός μέσος όρος των επιμέρους εθνικών στοιχείων σταθμισμένος βάσει του πληθυσμού.

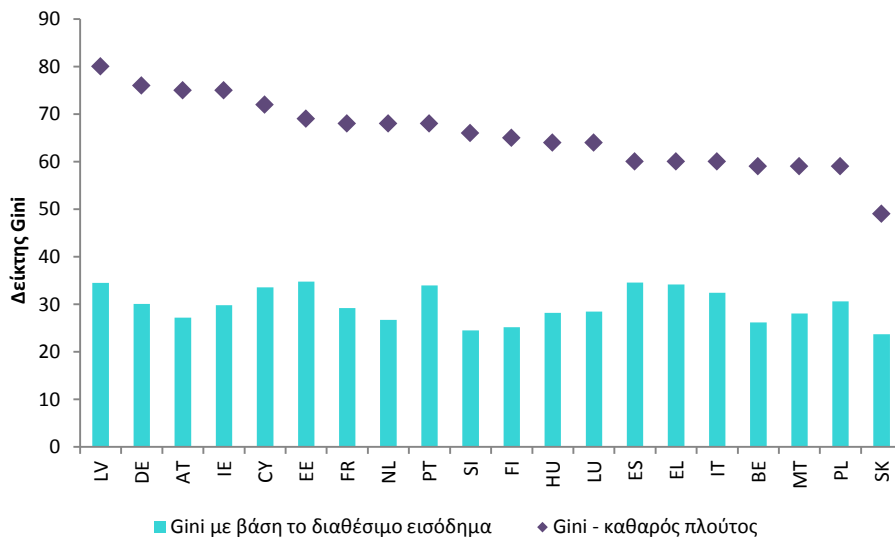
Η αυξανόμενη συσσώρευση ιδιωτικού πλούτου στην Ευρώπη κατά τα τελευταία 40 χρόνια και η αύξηση των ανισοτήτων πυροδότησαν έντονο δημόσιο διάλογο σχετικά με τον δίκαιο χαρακτήρα των υφιστάμενων φορολογικών συστημάτων.

Η ανισότητα ως προς την κατανομή του πλούτου είναι εντονότερη από την εισοδηματική ανισότητα (σχήμα 7).

Κατά συνέπεια, αναγνωρίστηκε ότι η ανισότητα πρέπει να αντιμετωπιστεί με γνώμονα τόσο το εισόδημα όσο και τον πλούτο.

Από τα διαθέσιμα δεδομένα προκύπτει ότι η άνιση κατανομή του πλούτου αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα στη Λετονία, τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ιρλανδία.

Σχήμα 8: Επίπεδο εισοδηματικής ισότητας (2016) και ανισότητας ως προς την κατανομή του πλούτου (2014)

Πηγή: Υπολογισμοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με βάση την έρευνα της ΕΚΤ για τα οικονομικά και την κατανάλωση των νοικοκυριών, 2016, και Eurostat, 2016.

Σημείωση: Ο καθαρός πλούτος ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συνολικών περιουσιακών στοιχείων και των συνολικών υποχρεώσεων των νοικοκυριών.

Η αύξηση της ανισότητας συνδέεται με μείωση της κοινωνικής κινητικότητας, καθώς η ανισότητα διαμορφώνει τις ευκαιρίες⁷. Η κοινωνική κινητικότητα μπορεί να είναι τόσο ενδογενεακή όσο και διαγενεακή.

Η **ενδογενεακή κινητικότητα** αφορά την πιθανότητα ανόδου ή καθόδου (για παράδειγμα, στην εισοδηματική κλίμακα) κατά τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου.

Η **διαγενεακή κινητικότητα** αφορά τον βαθμό στον οποίο τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των ατόμων αντιστοιχούν σε αυτά των γονέων τους.

Η διαγενεακή κινητικότητα αποτελεί σημαντικό δείκτη του κατά πόσο τα άτομα μπορούν να επιτύχουν σε μια κοινωνία ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό τους υπόβαθρο. Συνδέεται στενά με την **ισότητα ευκαιριών**.

2.4. Φορολογική συμμόρφωση⁸

Στις μεθόδους φοροδιαφυγής συγκαταλέγονται γενικά οι παράνομες συμφωνίες στο πλαίσιο των οποίων η φορολογική οφειλή αποκρύπτεται ή αγνοείται, αφορά δηλαδή τις περιπτώσεις που ο φορολογούμενος πληρώνει ποσό φόρου μικρότερο από εκείνο που οφείλει να καταβάλει νομότυπα αποκρύπτοντας εισοδήματα ή πληροφορίες από τις φορολογικές αρχές.

Στα παραδείγματα φοροδιαφυγής συγκαταλέγεται η ελλιπής δήλωση των πωλήσεων για τη μείωση των καταβολών ΦΠΑ. Ένα άλλο παράδειγμα αφορά την αδήλωτη εργασία, όπου δεν καταβάλλονται ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Υπάρχουν διάφορες εκτιμήσεις για το ύψος των φόρων που θα έπρεπε να

⁷ Corak, M. (2013), Income Inequality, Equality of Opportunity, and Intergenerational Mobility. IZA, έγγραφο προβληματισμού αριθ. 7520.

⁸ Το ζήτημα του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού και της φοροαποφυγής εξετάζεται σε ξεχωριστό ενημερωτικό δελτίο.

Η φορολογία καλείται να υποστηρίξει την κοινωνική κινητικότητα, για παράδειγμα:

- ως πηγή χρηματοδότησης για ποιοτική εκπαίδευση,
- ως μέσο περιορισμού της μεταβίβασης της προνομιακής ή μειονεκτικής θέσης από τη μία γενιά στην επόμενη,
- μέσω της αναδιανομής του εισοδήματος και —ιδίως— του πλούτου με την παροχή κινήτρων για συμπεριφορές που ενισχύουν την κοινωνική κινητικότητα.

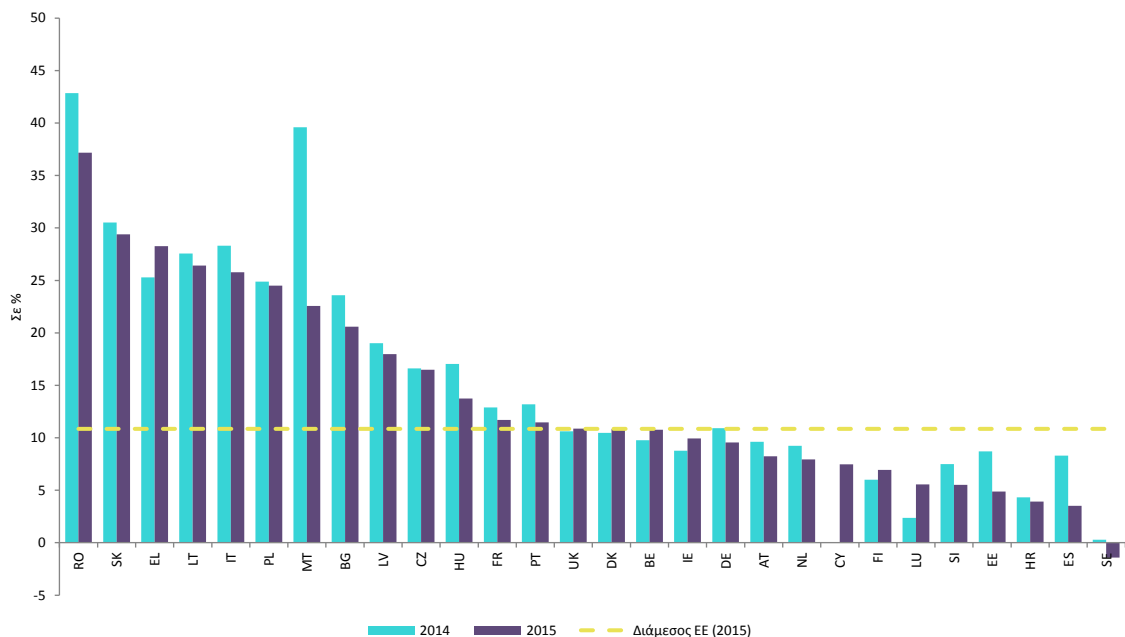
εισπράττονται αλλά εν τέλει δεν εισπράττονται. Εντούτοις, το έλλειμμα ΦΠΑ είναι το μόνο φορολογικό έλλειμμα για το οποίο δεν υφίστανται συγκριτικές εκτιμήσεις με βάση κοινή μεθοδολογία για όλες τις χώρες της ΕΕ.

Το έλλειμμα ΦΠΑ είναι η διαφορά μεταξύ του ποσού του ΦΠΑ που εισπράττεται στην πραγματικότητα και του εκτιμώμενου ποσού του ΦΠΑ που είναι θεωρητικά εισπρακτέο με βάση τους κανόνες για τον ΦΠΑ.

Μετρά την αποτελεσματικότητα των μέτρων συμμόρφωσης και επιβολής για τον ΦΠΑ σε κάθε κράτος μέλος.

Το έλλειμμα ΦΠΑ είναι υψηλότερο στη Ρουμανία, τη Σλοβακία, την Ελλάδα και τη Λιθουανία.

Σχήμα 9: Έλλειμμα ΦΠΑ ως ποσοστό της θεωρητικής υποχρέωσης απόδοσης ΦΠΑ, 2014/2015

Πηγή: CASE et al. (2017). Μελέτη και εκθέσεις σχετικά με το έλλειμμα ΦΠΑ στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ: 2017, τελική έκθεση, TAXUD/2015/CC/131.

3. ΜΟΧΛΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τα βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να εξετάζονται κατά την αξιολόγηση του δίκαιου χαρακτήρα και της αποτελεσματικότητας του φορολογικού συστήματος είναι ο βαθμός στον οποίο:

- προωθεί τις επενδύσεις,
- στηρίζει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την απασχόληση,
- εξαλείφει τις ανισότητες,
- επιτυγχάνει υψηλά επίπεδα συμμόρφωσης.

Συνολικά, ενώ ορισμένες φορές υφίστανται συμβιβασμοί μεταξύ των στόχων της αποτελεσματικότητας και του δίκαιου

χαρακτήρα, οι δύο στόχοι δεν είναι σε καμία περίπτωση αντικρουόμενοι.

3.1. Προώθηση των επενδύσεων

Το χαμηλό επίπεδο επενδύσεων συνεπάγεται χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης, και επίσης περιορίζει την ανάπτυξη της παραγωγικότητας και, μακροπρόθεσμα, οδηγεί σε περιορισμένες προοπτικές απασχόλησης και ανάπτυξης.

Ως εκ τούτου, η προώθηση των επενδύσεων είναι μία από τις κορυφαίες πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής.

Είναι σημαντικό να διαμορφώνεται φορολογικό σύστημα που συγκρατεί σε χαμηλά επίπεδα τον πραγματικό οριακό φορολογικό συντελεστή και, κατά συνέπεια, αποθαρρύνει τη δημιουργία αντικινήτρων για την πραγματοποίηση επικερδών επενδύσεων.

Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να μειωθούν οι φορολογικοί συντελεστές. Αντίθετα, τα χρονοδιαγράμματα ταχύτερης απόσβεσης, ο άμεσος καταλογισμός δαπανών ή η δυνατότητα έκπτωσης των δαπανών που χρηματοδοτούνται μέσω ιδίων κεφαλαίων μειώνουν την πραγματική οριακή φορολόγηση, ακόμη κι αν αντισταθμίζονται από αλλαγή των φορολογικών συντελεστών.

Η ασφάλεια δικαίου και οι σταθεροί, προβλέψιμοι και απλοί φορολογικοί κανόνες είναι ουσιαστικής σημασίας για τη λήψη αποφάσεων από τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές.

Οι στρεβλώσεις στο φορολογικό σύστημα θα μπορούσαν να επηρεάσουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση και να αποθαρρύνουν τις επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου.

Η φορολογία είναι ένα από τα βασικά εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους οι κυβερνήσεις για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. Οι φορολογικές πολιτικές μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του επιχειρηματικού κινδύνου και του κόστους διεξαγωγής επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η φορολογία συμβάλλει στη διόρθωση της αποτυχίας της αγοράς· στα σχετικά παραδείγματα

συγκαταλέγονται η ελλιπής επένδυση στην E&A, τα κεφάλαια κινδύνου και περιβαλλοντικοί εξωτερικοί παράγοντες, όπως η ρύπανση.

Ένα καλά σχεδιασμένο φορολογικό σύστημα θα μπορούσε επομένως να αυξήσει το βιοτικό επίπεδο παρέχοντας κίνητρα για έξυπνες και πράσινες επενδύσεις.

Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης επηρεάζει το επίπεδο εμπιστοσύνης των πολιτών στο σύστημα. Οι φορολογούμενοι έχουν την τάση να εμπιστεύονται περισσότερο οργανισμούς που θεωρούνται αποδοτικοί και αποτελεσματικοί.

Εκτός από το κόστος είσπραξης των φόρων, θα πρέπει επίσης να εξετάζεται το κόστος που συνδέεται με την καταβολή των φόρων. Αυτό συχνά αναφέρεται ως **κόστος φορολογικής συμμόρφωσης.** Το εν λόγω κόστος μπορεί να αποθαρρύνει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, να ενθαρρύνει την παραοικονομία, να αυξήσει τη μη συμμόρφωση και να πλήξει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των χωρών.

3.2. Στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της απασχόλησης

Η μείωση της φορολόγησης της εργασίας μπορεί να αποτελέσει εργαλείο προώθησης υψηλότερων επιπέδων απασχόλησης, ιδίως στις περιπτώσεις όπου το υψηλό κόστος εργασίας αποθαρρύνει τις προσλήψεις (ήτοι, ζητήματα ζήτησης εργατικού δυναμικού) ή όπου τα κίνητρα για την ανάληψη θέσης εργασίας είναι χαμηλά επειδή η εργασία δεν αποφέρει απολαβές (ήτοι, ζητήματα προσφοράς εργατικού δυναμικού).

Οι στοχευόμενες μειώσεις της φορολόγησης της εργασίας για ευάλωτες και πιο ευέλικτες ομάδες, όπως τα άτομα με χαμηλό εισόδημα ή τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας, μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση των επιπέδων απασχόλησης και ταυτόχρονα στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Δεδομένου ότι μόνο ελάχιστες χώρες διαθέτουν επαρκή δημοσιονομικά περιθώρια ώστε να μπορέσουν να εξετάσουν το ενδεχόμενο μείωσης της φορολόγησης της εργασίας χωρίς αντιστάθμιση, πρέπει να δοθεί προσοχή στον τρόπο χρηματοδότησης της εν λόγω μείωσης.

Η μετατόπιση της φορολογίας σε άλλες φορολογικές βάσεις αποτελεί μια πιθανή επιλογή. Το δυνητικό περιθώριο για μετατόπιση της φορολογίας εξαρτάται από την εκάστοτε φορολογική δομή. Ορισμένοι τύποι φορολογικών βάσεων θεωρούνται λιγότερο επιζήμιοι για την ανάπτυξη, όπως οι φόροι κατανάλωσης, οι περιοδικοί φόροι επί των κατοικιών και οι περιβαλλοντικοί φόροι.

Ωστόσο, η πρόσφατη οικονομική βιβλιογραφία εστιάζει την προσοχή στις ανομοιογενείς αποκρίσεις, τις μη γραμμικές συνέπειες και τις διαφορές ως προς το εύρος μεταξύ βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων συνεπειών. Ο λεπτομερής σχεδιασμός ενός φόρου είναι τουλάχιστον εξίσου σημαντικός με τη διάρθρωση του φορολογικού συστήματος.

Εντούτοις, τα υψηλά επίπεδα φορολογίας της εργασίας, σε συνδυασμό με τη σχετικά χαμηλή φορολογική επιβάρυνση με τη μορφή φόρων κατανάλωσης, περιοδικών φόρων ακίνητης περιουσίας ή περιβαλλοντικών φόρων, ενδέχεται να καταδεικνύουν ότι υπάρχουν περιθώρια για μετατόπιση των φόρων από την εργασία. Οι διανεμητικές επιπτώσεις της αυξανόμενης φορολογίας στους εν λόγω τομείς θα πρέπει επίσης να εξετάζονται.

3.3. Εξάλειψη των ανισοτήτων και προαγωγή της κοινωνικής κινητικότητας

Η φορολογία παίζει ρόλο στη διαμόρφωση μιας δίκαιης κοινωνίας, μεταξύ άλλων, μέσω:

- της εξασφάλισης του κατάλληλου συνδυασμού εσόδων για τη χρηματοδότηση των δημόσιων δαπανών·
- του μετριασμού των ανισοτήτων· και/ή

- της υποστήριξης της κοινωνικής κινητικότητας και της δικαιοσύνης μεταξύ των γενεών.

Μέτρα όπως η **ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση ή υγειονομική περίθαλψη σχεδιάζονται ώστε να ενισχύουν την ισότητα των ευκαιριών.** Η φορολογία χρηματοδοτεί τις εν λόγω δημόσιες δαπάνες, με βάση τον σωστό συνδυασμό φόρων και την πραγματική συμμόρφωση του συνόλου των φορολογούμενων.

Επίσης, **τα συστήματα φορολογίας και παροχών μπορούν να αποτελέσουν ένα ισχυρό μέσο καταπολέμησης της εισοδηματικής ανισότητας μέσω της αναδιανομής.** Εξακολουθεί να είναι σημαντικό να εξετάζεται ο κοινωνικός αντίκτυπος των φορολογικών συστημάτων προκειμένου να επιτυγχάνεται ορθή ισορροπία μεταξύ αποτελεσματικότητας και ισότητας του φορολογικού σχεδιασμού, σύμφωνα με τις προτιμήσεις των διαφόρων χωρών.

Η φορολογία μπορεί επίσης να αξιοποιείται για την παροχή κινήτρων για ορισμένους τύπους συμπεριφορών.

Η διάρθρωση του συστήματος διαδραματίζει καιρίο ρόλο. Πέρα από τη φορολογία εισοδήματος και τις παροχές σε χρήμα, η συνολική διάρθρωση του φορολογικού συστήματος⁹ καλείται να παίξει ρόλο στη μείωση τόσο των εισοδηματικών ανισοτήτων όσο και των ανισοτήτων ως προς την κατανομή του πλούτου, καθώς και στην προαγωγή της κοινωνικής συνοχής.

Είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ότι η συνολική φορολογική επιβάρυνση των πολιτών, η οποία ποικίλλει ανάλογα με τις πηγές εισοδήματός τους, είναι προοδευτική, καθώς και ότι το φορολογικό σύστημα είναι συνεκτικό και αποτελεσματικό. Ιδανικά, ένα τέτοιο σύστημα μπορεί να συμβάλει στην

⁹ Συμπεριλαμβανομένων του ΦΠΑ, των φόρων ακίνητης περιουσίας, του φόρου κεφαλαιουχικών κερδών, του φόρου κληρονομίας και της προοδευτικότητας του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

εξάλειψη των εισοδηματικών ανισοτήτων στην αγορά. Ή, τουλάχιστον, δεν πρέπει να συμβάλει στην αύξησή τους.

3.4. Φορολογική συμμόρφωση

Η βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης και, κατά συνέπεια, η εξασφάλιση φορολογικών εσόδων για δημόσιες πολιτικές που θα χρηματοδοτούν την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, τις υποδομές, την άμυνα κ.λπ. είναι απαραίτητη για τη δημιουργία μιας δίκαιης κοινωνίας.

Για την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης και της φοροδιαφυγής, είναι σημαντικό να εφαρμόζεται πολυεπίπεδη στρατηγική¹⁰. Η καλύτερη επιβολή της νομοθεσίας και οι αυστηρότεροι έλεγχοι έχουν ουσιαστική σημασία, όπως ακριβώς και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης και η καλλιέργεια νοοτροπίας συμμόρφωσης.

Υπάρχει ανάγκη οι φορολογικές αρχές να αναθεωρήσουν τις ισχύουσες πολιτικές και νομικά πλαίσια ή να αναπτύξουν νέες στρατηγικές προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι φορολογούμενοι εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους – κατά προτίμηση, οικειοθελώς.

Ο διασυνωριακός χαρακτήρας της φορολογικής απάτης και η ενοποίηση των εθνικών οικονομιών σε ολόκληρη την ΕΕ καθιστούν αναγκαία μια συντονισμένη προσέγγιση, όχι μόνο μέσω των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών, αλλά και μέσω του συντονισμού των εθνικών πολιτικών.

4. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

4.1. Προώθηση των επενδύσεων

Η ενθάρρυνση των επενδύσεων αποτελεί σημαντική προτεραιότητα στις πρόσφατες φορολογικές μεταρρυθμίσεις, ιδίως σε χώρες που έχουν πληγεί από την κρίση. Καταβλήθηκαν επίσης προσπάθειες για την απλούστευση του επιχειρηματικού

περιβάλλοντος όσον αφορά τη φορολογία. Ωστόσο, οι εθνικές κυβερνήσεις μπορούν να κάνουν περισσότερα για να προωθήσουν τις επενδύσεις μέσω των φορολογικών πολιτικών τους.

Η πλειονότητα των συστημάτων φορολόγησης των εταιρειών παρέχουν κίνητρα στις επιχειρήσεις ώστε να προσφεύγουν σε μεγαλύτερο δανεισμό, επιτρέποντας την έκπτωση των τόκων από τον φόρο, ενώ δεν παρέχουν παρόμοια μεταχείριση στα ίδια κεφάλαια.

Επειδή οι δανειακές επενδύσεις τυγχάνουν προτιμησιακής φορολογικής μεταχείρισης, η απαιτούμενη ελάχιστη απόδοση προ φόρου που καθιστά αξιόλογη την επένδυση (το «κόστος κεφαλαίου») θα είναι χαμηλότερη για μια επένδυση που χρηματοδοτείται με δανειακά κεφάλαια. Το εύρος της εν λόγω μεροληπτικής μεταχείρισης του χρέους ποικίλλει ανά την ΕΕ.

Η μεροληπτική μεταχείριση του χρέους οδηγεί σε υψηλότερα επίπεδα δανεισμού, τα οποία καθιστούν τις εταιρείες πιο ευάλωτες και τις οικονομίες πιο επιρρεπείς σε κρίσεις. Κατά συνέπεια, επιδεινώνει τους κινδύνους χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και έχει την τάση να οδηγεί σε δυσανάλογα επίπεδα χρεοκοπίας. Αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό για τις νέες και καινοτόμες εταιρείες που συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερική χρηματοδότηση. Τίθενται σε μειονεκτική θέση παρά τη σημασία τους για την τόνωση της μελλοντικής ανάπτυξης.

Η ασύμμετρη φορολογική μεταχείριση του χρέους και των ιδίων κεφαλαίων αξιοποιείται επίσης από ορισμένες πολυεθνικές για τη στρατηγική οργάνωση του χρέους τους ώστε να μειώσουν τη συνολική φορολογική επιβάρυνσή τους.

Οι χώρες με τη μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ του κόστους κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση ιδίων κεφαλαίων και δανείων (το μέτρο της μεροληπτικής μεταχείρισης του χρέους) είναι η Γαλλία, η Μάλτα, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία και η Ελλάδα.

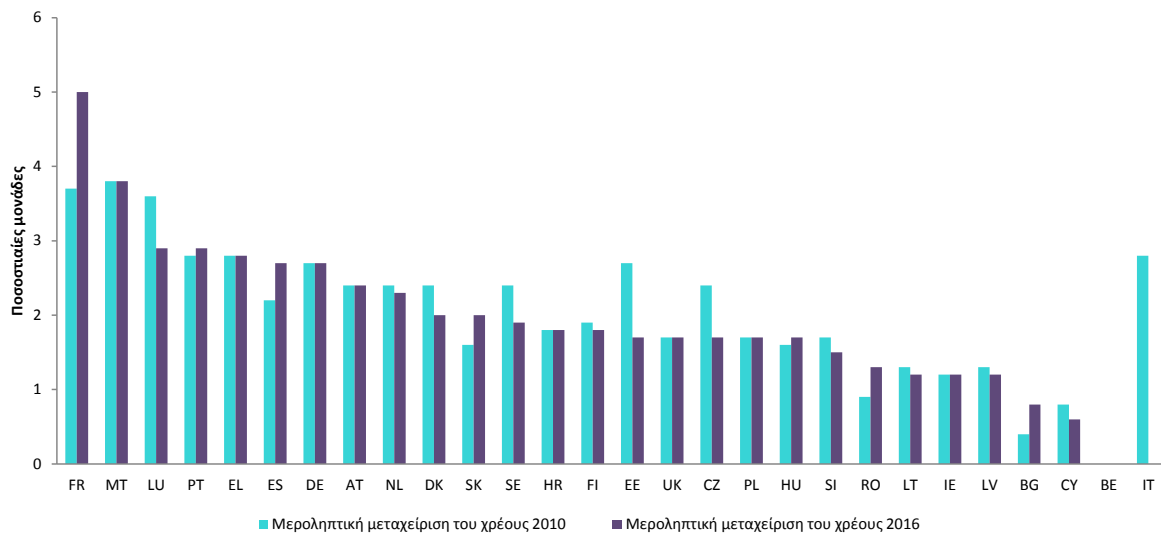
Η πρόταση της Επιτροπής για **κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ)** εξετάζει τη

¹⁰ Ο επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός και η φοροαποφυγή εξετάζονται σε ξεχωριστό ενημερωτικό δελτίο.

στρέβλωση που προκαλείται από τη μεροληπτική μεταχείριση του χρέους παρέχοντας έκπτωση φόρου για ανάπτυξη και επενδύσεις (AGI). Θα επιτρέπει έκπτωση φόρου για εταιρείες που επιλέγουν να αυξήσουν τα ίδια κεφάλαια για χρηματοδότηση αντί να προσφεύγουν σε δανεισμό. Η έκπτωση θα υπολογίζεται πολλαπλασιάζοντας τη μεταβολή στα ίδια κεφάλαια με σταθερό επιτόκιο αποτελούμενο από επιτόκιο μηδενικού κινδύνου και ασφάλιστρο κινδύνου.

Η έκπτωση φόρου για ανάπτυξη και επενδύσεις θα επιβεβαιώνεται από αυστηρές διατάξεις για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής. Έτσι θα εξασφαλιστεί ότι τα ίδια κεφάλαια τυγχάνουν ανάλογων φορολογικών ελαφρύνσεων με τα δανειακά κεφάλαια και θα δημιουργηθεί ένα πιο ουδέτερο και φιλικό προς τις επενδύσεις φορολογικό περιβάλλον.

Σχήμα 10: Η μεροληπτική φορολογική μεταχείριση χρέους-ιδίων κεφαλαίων στην εταιρική χρηματοδότηση στις χώρες της ΕΕ, 2016

Πηγή: ZEW (2016), *Effective tax levels using the Devereux/Griffith methodology: intermediate report 2016*. Έργο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σημειώσεις: 1) Στο σχήμα παρουσιάζεται η μεροληπτική μεταχείριση του χρέους στη φορολογία των εταιρειών, μετρηθείσα ως διαφορά στο κόστος κεφαλαίου μεταξύ επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με ίδια κεφάλαια και εκείνων που χρηματοδοτούνται με δανεισμό. Το κόστος κεφαλαίου μετρά την ελάχιστη απαιτούμενη προ φόρων απόδοση μιας πραγματικής επένδυσης (η «οριακή επένδυση») για την επίτευξη της ίδιας μετά φόρων απόδοσης ως ασφαλούς επένδυσης στην κεφαλαιαγορά. Η τυπική παραδοχή από το ZEW για την πραγματική απόδοση της ασφαλούς επένδυσης είναι 5%. 2) Για την αποτύπωση της έκπτωσης φόρου για εταιρικά ίδια κεφάλαια στην Κύπρο, το Βέλγιο και την Ιταλία, η παραδοχή είναι ότι τα ποσοστά των εν λόγω εκπτώσεων είναι ίσα με το επιτόκιο της αγοράς στο μοντέλο. Για την Κύπρο, εξακολουθεί να υφίσταται μικρή μεροληψία, καθώς η έκπτωση δεν ισχύει για επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

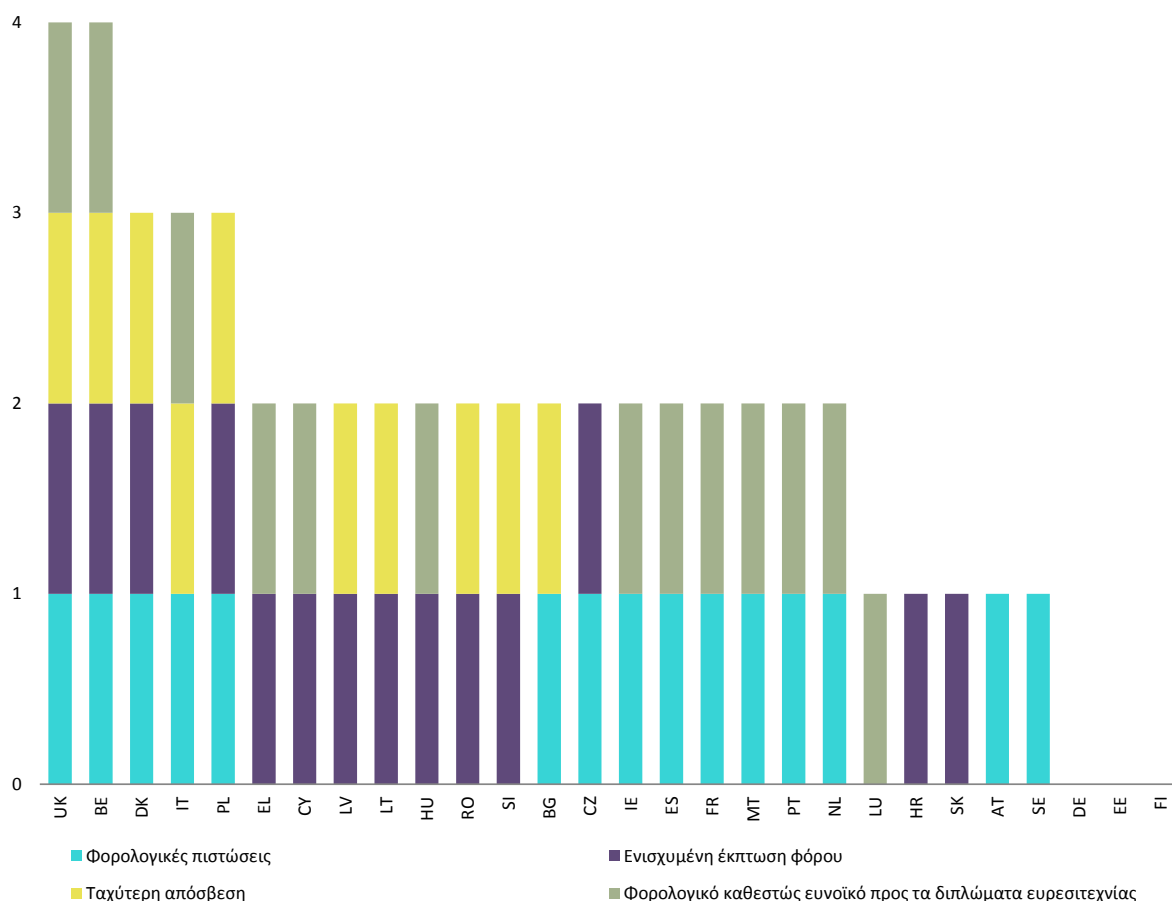
Τα καλά σχεδιασμένα φορολογικά κίνητρα για Ε&Α τονώνουν τις επενδύσεις στην Ε&Α και την καινοτομία. Οι εκπτώσεις ή πιστώσεις φόρου βάσει των πραγματικών δαπανών για Ε&Α θεωρούνται ορθή πρακτική σε σύγκριση με συστήματα βάσει εκροών, όπως φορολογικά καθεστώτα ευνοϊκά προς τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

Τα ευνοϊκά προς τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας φορολογικά καθεστώτα παρέχουν φορολογική ελάφρυνση για τα αποτελέσματα δραστηριοτήτων Ε&Α.

Σύμφωνα με έρευνες, δεν τονώνουν την Ε&Α και, μάλιστα, μπορεί να χρησιμοποιούνται ως μέσο μετατόπισης των κερδών, οδηγώντας σε υψηλή απώλεια εσόδων.

Συνολικά 25 χώρες της ΕΕ χρησιμοποιούν επί του παρόντος φορολογικά κίνητρα για την ενθάρρυνση των επενδύσεων στην Ε&Α. Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζονται οι τύποι φορολογικών κινήτρων που χρησιμοποιούνται σε κάθε χώρα.

Σχήμα 11: Αριθμός φορολογικών κινήτρων για Ε&Α στις χώρες της ΕΕ, 2016

Πηγή: CPB (2014) και επικαιροποίηση από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, εφόσον διατίθεται.

Σημειώσεις: 1) Δεν υπάρχουν φορολογικά κίνητρα για Ε&Α στις χώρες DE, EE και FI. 2) Το κίνητρο μπορεί να ισχύει για φόρους εισοδήματος εταιρειών και φυσικών προσώπων, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και φόρους μισθωτών υπηρεσιών. 3) Στο σχήμα αποτυπώνονται μόνο τα φορολογικά κίνητρα. Η άμεση στήριξη δεν περιλαμβάνεται.

Τα φορολογικά κίνητρα για επιχειρηματικά κεφάλαια και επιχειρηματικούς αγγέλους αποτελούν ολόένα και σημαντικότερο τμήμα του μείγματος πολιτικής για τις

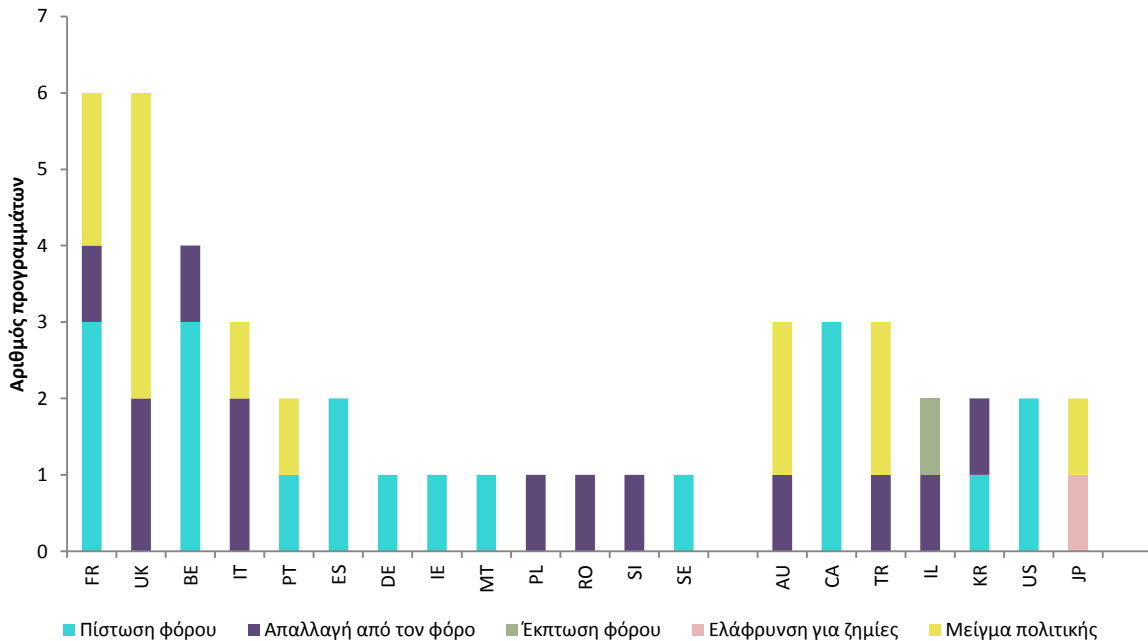
επενδύσεις και την καινοτομία, τόσο στην ΕΕ όσο και πέραν αυτής. Τα εν λόγω φορολογικά κίνητρα εφαρμόζονται από 13 χώρες, όπως φαίνεται στο σχήμα 11.

Ενώ οι επενδύσεις σε επιχειρηματικά κεφάλαια και επιχειρηματικούς αγγέλους προάγουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την παραγωγικότητα, μια σειρά παραγόντων παρεμποδίζει την ανάπτυξη τους. Για παράδειγμα, οι εν λόγω επενδύσεις παρουσιάζουν μεγάλους κινδύνους και η πληροφόρηση είναι συχνά ατελής. Η φορολογία μπορεί να παίξει ρόλο στην άρση των εν λόγω φραγμών στις επενδύσεις.

Σε πρόσφατη μελέτη¹¹ στο πλαίσιο της Ένωσης Κεφαλαιαγορών προσδιορίστηκαν επιθυμητά χαρακτηριστικά όσον αφορά τον σχεδιασμό φορολογικών κινήτρων για επιχειρηματικά κεφάλαια και επιχειρηματικούς αγγέλους. Για παράδειγμα, τα προγράμματα παροχής φορολογικών κινήτρων θα μπορούσαν να μειώσουν τον κίνδυνο των επενδύσεων σε ΜΜΕ και νεοφυείς επιχειρήσεις παρέχοντας εκ των προτέρων φορολογικές πιστώσεις ή ελάφρυνση για ζημίες σε ευνοϊκή βάση. Η φορολογική ελάφρυνση στα κεφαλαιουχικά κέρδη είναι ένα χαρακτηριστικό που σχετίζεται με τις επιδόσεις και θα προάγει την ποιότητα των επενδύσεων.

¹¹ PWC & IHS (2017), Effectiveness of tax incentives for venture capital and business angels.

Σχήμα 12: Αριθμός φορολογικών κινήτρων για επιχειρηματικά κεφάλαια και επιχειρηματικούς αγγέλους που παρέχονται από τις χώρες της ΕΕ και εκτός Ευρώπης.

Πηγή: PWC & IHS (2017), *Effectiveness of tax incentives for venture capital and business angels*, τελική έκθεση. Μελέτη που εκπονήθηκε κατ' ανάθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Σημείωση: Ως μείγμα πολιτικής νοείται ο συνδυασμός τύπων κινήτρων. Στο σχήμα αποτυπώνεται η κατάσταση σε κάθε χώρα την 31η Οκτωβρίου 2016. Έκτοτε, έχουν συσταθεί περισσότερα νέα φορολογικά καθεστώτα στην Κύπρο και την Ουγγαρία.

Εξακολουθούν να υφίστανται μεγάλες διαφορές στο κόστος φορολογικής συμμόρφωσης μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Η πολυπλοκότητα των φορολογικών συστημάτων, το υψηλό κόστος συμμόρφωσης και η έλλειψη φορολογικής ασφάλειας απορροφούν παραγωγικούς πόρους και λειτουργούν ως φραγμός στην επιχειρηματική δραστηριότητα και τις επενδύσεις. Το υψηλό κόστος φορολογικής συμμόρφωσης έχει ιδιαίτερο αντίκτυπο στις ΜΜΕ.

Το κόστος συμμόρφωσης προκύπτει κυρίως από τον χρόνο που δαπανάται και όχι από άμεσες δαπάνες, όπως οι δαπάνες που συνδέονται με την τήρηση λογιστικών βιβλίων.

Στο σχήμα 12 παρουσιάζεται ο ετήσιος αριθμός ωρών που χρειάζεται να δαπανήσει μια μικρομεσαία επιχείρηση για να εκπληρώσει τις φορολογικές υποχρεώσεις της. Ο χρόνος που δαπανάται περιλαμβάνει τις απαιτούμενες ώρες για τη διαχείριση του φόρου εισοδήματος εταιρειών, του φόρου προστιθέμενης αξίας και των φόρων

για τους εργαζόμενους, συμπεριλαμβανομένων των φόρων επί των μισθών και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Ο χρόνος που χρειάζεται να δαπανήσουν οι εν λόγω επιχειρήσεις για τη συμμόρφωση με τις φορολογικές υποχρεώσεις μπορεί να αποτελέσει αξιόπιστη ένδειξη για το πόσο υψηλό είναι το κόστος φορολογικής συμμόρφωσης σε μια συγκεκριμένη χώρα.

Για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, τα φορολογικά συστήματα θα μπορούσαν να μεταρρυθμιστούν με βάση τους εξής τρεις άξονες:

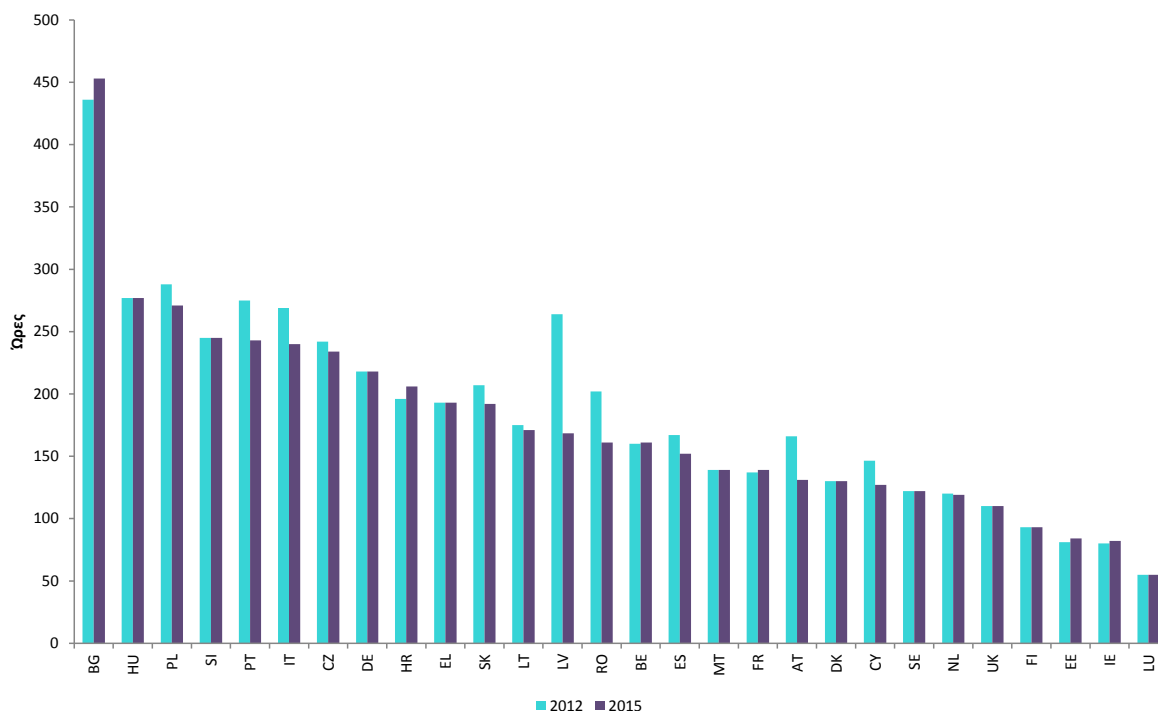
1. απλούστευση και μείωση των φορολογικών υποχρεώσεων, ιδίως για τους επίδοξους επιχειρηματίες και τις μικρότερες επιχειρήσεις,

2. διεύρυνση του φάσματος των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και διάθεση των υπηρεσιών αυτών σε υπηρεσίες μίας στάσης,
3. αύξηση της ευαισθητοποίησης, πληροφόρηση και καθοδήγηση των φορολογούμενων επιχειρήσεων ώστε να βοηθηθούν στη συμμόρφωση με τους φορολογικούς κανόνες, μέσω διαύλων, συμπεριλαμβανομένων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Η αξιοποίηση νέων καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων είναι σημαντική για τη μελλοντική

βιωσιμότητα των φορολογικών συστημάτων. Οι χώρες της ΕΕ βασίζονται ολοένα και περισσότερο στην ψηφιακή ολοκλήρωση για τη διευκόλυνση της φορολογικής συμμόρφωσης και ενθαρρύνονται να εξακολουθήσουν να απλουστεύουν και να αποσαφηνίζουν την εφαρμογή των φορολογικών κανόνων στη συνεργατική οικονομία. Ενθαρρύνονται επίσης να διευκολύνουν και να βελτιώνουν την είσπραξη των φόρων αξιοποιώντας το δυναμικό των πλατφορμών συνεργασίας, οι οποίες προτρέπονται να συνεργάζονται με τις εθνικές αρχές.

Σχήμα 13: Αριθμός ωρών που χρειάζεται να δαπανήσει μια μικρομεσαία επιχείρηση ετησίως ώστε να εκπληρώσει τις φορολογικές υποχρεώσεις της, 2012 & 2015

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα (2016), «Doing Business 2017: Equal Opportunities for All» (Επιχειρηματική δραστηριότητα 2017: Ίσες ευκαιρίες για όλους). Washington, DC: World Bank.

4.2. Στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της απασχόλησης

Τα τελευταία χρόνια, πολλές χώρες της ΕΕ έχουν μειώσει τη συνολική φορολογία της εργασίας. Μερικές από αυτές μείωσαν τους φόρους επί της εργασίας για χαμηλόμισθους και συγκεκριμένες ομάδες, ενώ αύξησαν τους φόρους επί της εργασίας για ομάδες με υψηλότερα εισοδήματα.

Ωστόσο, δεν υπάρχει σαφής τάση στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν οι εν λόγω μειώσεις φόρων από την πλευρά της χρηματοδότησης.

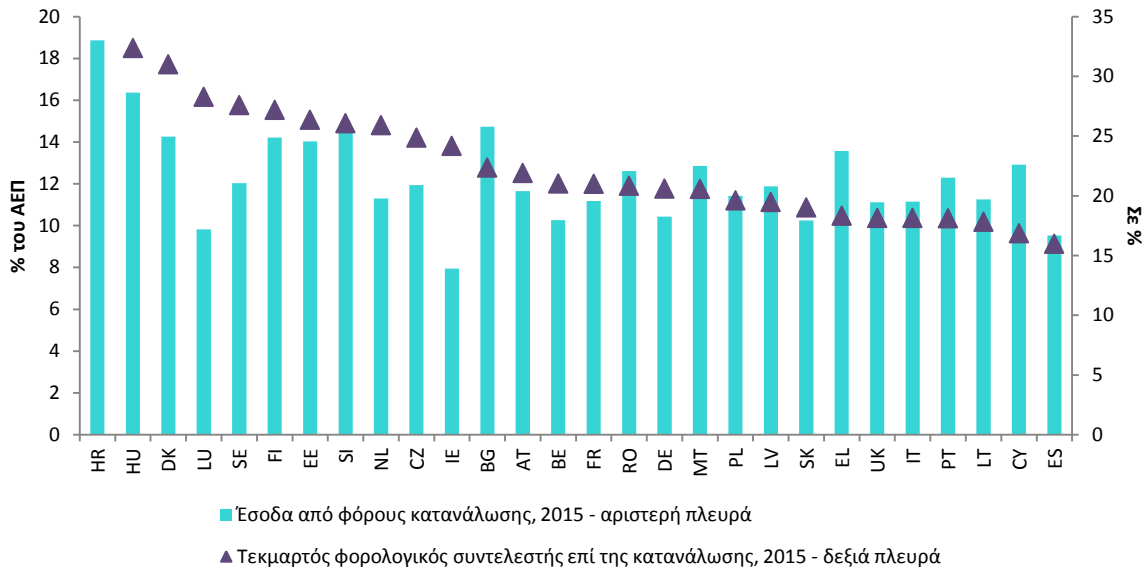
Κατά τον προσδιορισμό εναλλακτικών πηγών εσόδων, είναι εξίσου σημαντικό να εξετάζονται οι δυνητικά αρνητικές διανεμητικές επιπτώσεις της αύξησης της φορολογίας στους εν λόγω τομείς.

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζονται τα έσοδα από **φόρους κατανάλωσης** ως

ποσοστό του ΑΕΠ για κάθε χώρα της ΕΕ. Επίσης, παρουσιάζεται ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής επί της κατανάλωσης στις χώρες της ΕΕ. Ο εν

λόγω συντελεστής ορίζεται ως ο δείκτης εσόδων από το σύνολο των φόρων κατανάλωσης επί της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών.

Σχήμα 14: Φορολογικά έσοδα από φόρους κατανάλωσης και τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής επί της κατανάλωσης, 2010-2015

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), «Taxation Trends in the European Union: 2017 edition» (Τάσεις φορολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση: έκδοση 2017), με βάση δεδομένα της Eurostat
 Σημείωση: Ο τεκμαρτός φορολογικός συντελεστής επί της κατανάλωσης δεν είναι διαθέσιμος για την Κροατία (HR).

Η **περιοδική φορολογία ακίνητης περιουσίας** είναι μια δεύτερη μορφή φορολογίας που θα μπορούσε να εξεταστεί ως μέσο αντιστάθμισης των μειώσεων της φορολογίας της εργασίας.

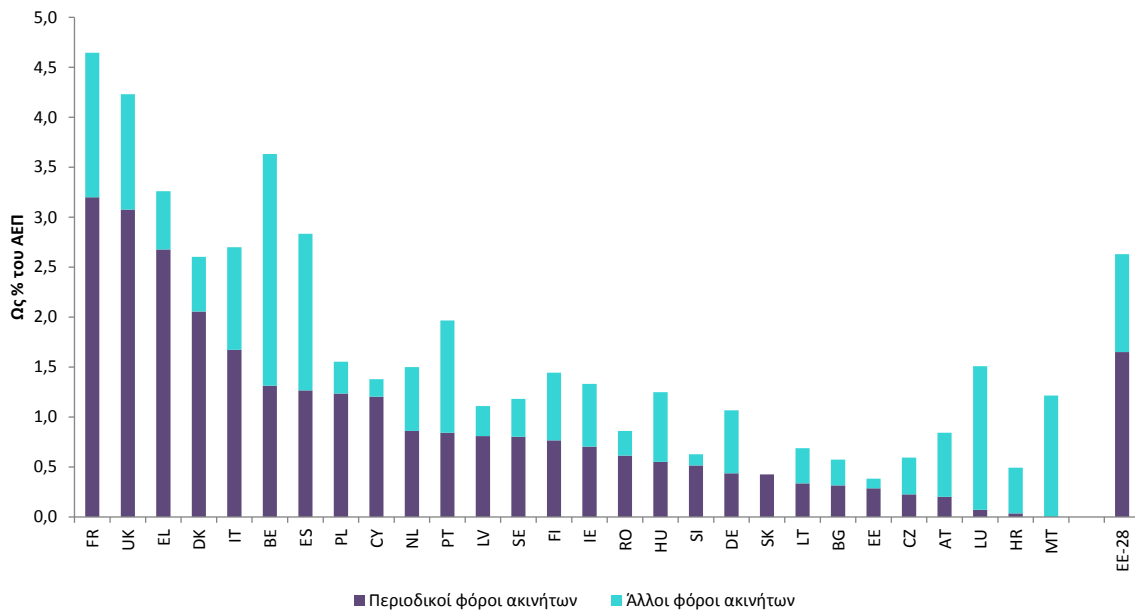
Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζονται τα έσοδα από περιοδικούς φόρους ακίνητης περιουσίας ως ποσοστό του ΑΕΠ στις χώρες της ΕΕ.

Οι περιοδικοί φόροι ακίνητης περιουσίας παραμένουν χαμηλοί στην πλειονότητα των χωρών της ΕΕ και μπορεί να υπάρχουν περιθώρια αύξησής τους.

Σε χώρες όπου τα τρέχοντα συστήματα φορολογίας της κατοικίας βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε φόρους επί των συναλλαγών, η εσωτερική μετατόπιση από τους φόρους επί των συναλλαγών προς περιοδικούς φόρους θα μπορούσε επίσης να επιφέρει βελτίωση της αποτελεσματικότητας¹². Διεξοδική ανάλυση διατίθεται στο ενημερωτικό δελτίο για την αγορά ακινήτων.

¹² Οι φόροι επί των συναλλαγών τείνουν να αποθαρρύνουν τις συναλλαγές που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη κατανομή ακινήτων, και κατά συνέπεια καθιστούν την αγορά πιο περιορισμένη. Οι εν λόγω φόροι έχουν επίσης αρνητικό αντίκτυπο στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, λόγω του υψηλού κόστους συναλλαγών που συνεπάγεται η αλλαγή ακινήτου.

Σχήμα 15: Φορολογικά έσοδα από φόρους ακίνητης περιουσίας ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2015

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), «Taxation Trends in the European Union: 2017 edition» (Τάσεις φορολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση: έκδοση 2017), με βάση δεδομένα της Eurostat
 Σημείωση: Στα δεδομένα δεν περιλαμβάνεται ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων επί τεκμαρτών ενοικίων.

Μια τρίτη μορφή φορολογίας που θα μπορούσε να εξεταστεί ως μέσο αντιστάθμισης των μειώσεων στη φορολογία της εργασίας είναι η **περιβαλλοντική φορολογία**. Αυτή η φορολογία μπορεί επίσης να συμβάλει στον δίκαιο χαρακτήρα μέσω της τιμολόγησης των αρνητικών εξωτερικοτήτων της ρύπανσης ή άλλων επιβλαβών δραστηριοτήτων και μέσω της συμβολής στην παροχή κινήτρων για αλλαγή της συμπεριφοράς.

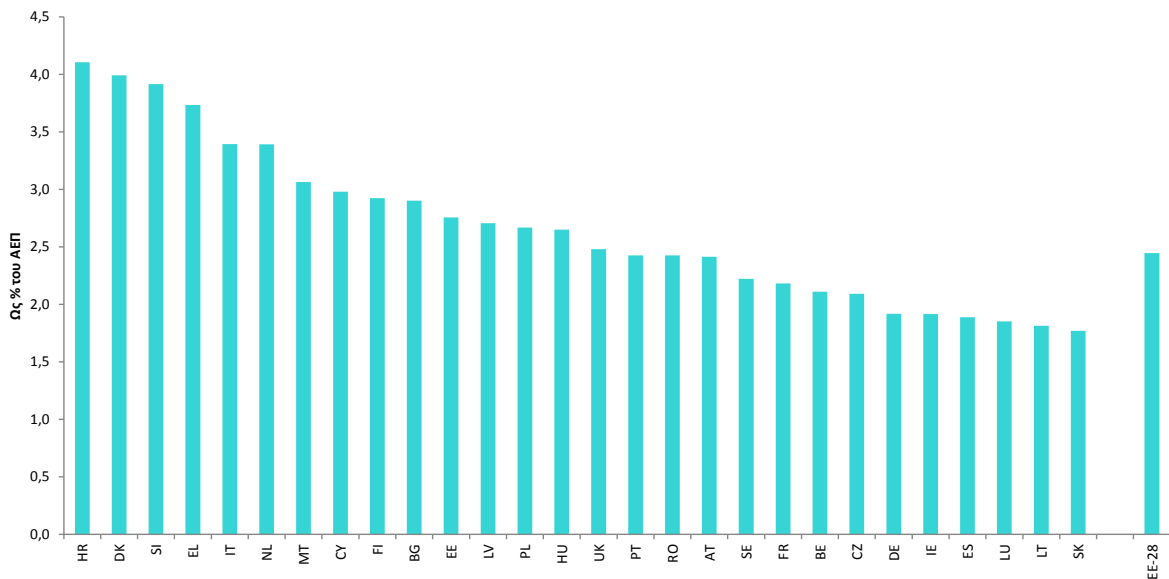
Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζονται τα έσοδα από τους περιβαλλοντικούς φόρους —φόροι επί της ενέργειας, των μεταφορών, της ρύπανσης και των πόρων— ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Τα έσοδα από την περιβαλλοντική φορολογία σημείωσαν ελαφριά αύξηση ως μερίδιο του ΑΕΠ από το 2010, παρότι μειώθηκαν ελαφρώς ως ποσοστό της συνολικής φορολογίας.

Τα έσοδα από την περιβαλλοντική φορολογία αντιστοιχούν περίπου στο 2,4 % του ΑΕΠ κατά μέσο όρο και περίπου στο 4,1 % στη χώρα (Κροατία) με τα υψηλότερα έσοδα σε σχέση με το ΑΕΠ.

Οι μεταβολές στα έσοδα από τους περιβαλλοντικούς φόρους οφείλονται όχι μόνο σε αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές, αλλά και σε αλλαγές στη φορολογική βάση. Αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά την ίδια περίοδο, τόσο η ακαθάριστη εγχώρια όσο και η τελική κατανάλωση ενέργειας σημείωσαν πτώση.

Σχήμα 16: Έσοδα από τους περιβαλλοντικούς φόρους, 2015

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), «Taxation Trends in the European Union: 2017 edition» (Τάσεις φορολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση: έκδοση 2017), με βάση δεδομένα της Eurostat.

Σημείωση: Οι περιβαλλοντικοί φόροι διακρίνονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες – ενέργεια, μεταφορές, ρύπανση και πόροι. Στους φόρους επί της ενέργειας περιλαμβάνονται φόροι επί ενεργειακών προϊόντων που χρησιμοποιούνται τόσο για σκοπούς μεταφορών όσο και για στατικούς σκοπούς. Στους φόρους επί των μεταφορών περιλαμβάνονται φόροι που σχετίζονται με την ιδιοκτησία και χρήση μηχανοκίνητων οχημάτων. Περιλαμβάνουν επίσης φόρους επί λοιπού εξοπλισμού μεταφορών, όπως αεροσκάφη, και επί συναφών μεταφορικών υπηρεσιών. Οι φόροι ρύπανσης περιλαμβάνουν φόρους για μετρηθείσες ή εκτιμώμενες εκπομπές στην ατμόσφαιρα (με εξαίρεση φόρους για εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα) και νερό, για διαχείριση αποβλήτων και για θόρυβο. Οι φόροι επί των πόρων περιλαμβάνουν οποιουδήποτε φόρους που σχετίζονται με την εξόρυξη ή χρήση φυσικών πόρων.

4.3. Εξάλειψη των ανισοτήτων και προαγωγή της κοινωνικής κινητικότητας

Η φορολογία καλείται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον μετριασμό των ανισοτήτων και την υποστήριξη της κοινωνικής κινητικότητας, είτε μέσω της εκ των προτέρων διανομής, της αναδιανομής είτε μέσω της διόρθωσης συμπεριφορών ή της παροχής κινήτρων για συγκεκριμένες συμπεριφορές.

Υπάρχουν διάφορα κοινωνικά μοντέλα στην Ευρώπη, και το ποσό των δημόσιων κονδυλίων που απαιτούνται για τη χρηματοδότησή τους ποικίλλει.

Η εξασφάλιση επαρκών κονδυλίων για τη χρηματοδότηση των δημόσιων δαπανών θα πρέπει να βασίζεται:

1. στον σωστό συνδυασμό φόρων, λαμβανομένων υπόψη των επενδύσεων, καθώς και

2. στη μέριμνα ώστε κάθε μέλος της κοινωνίας να καταβάλλει το μερίδιο που του αναλογεί.

Οι χώρες της ΕΕ παρουσιάζουν διαφορές ως προς τον σχεδιασμό των φορολογικών συστημάτων τους, όσον αφορά τους φορολογικούς συντελεστές και την επιλογή των δραστηριοτήτων προς φορολόγηση.

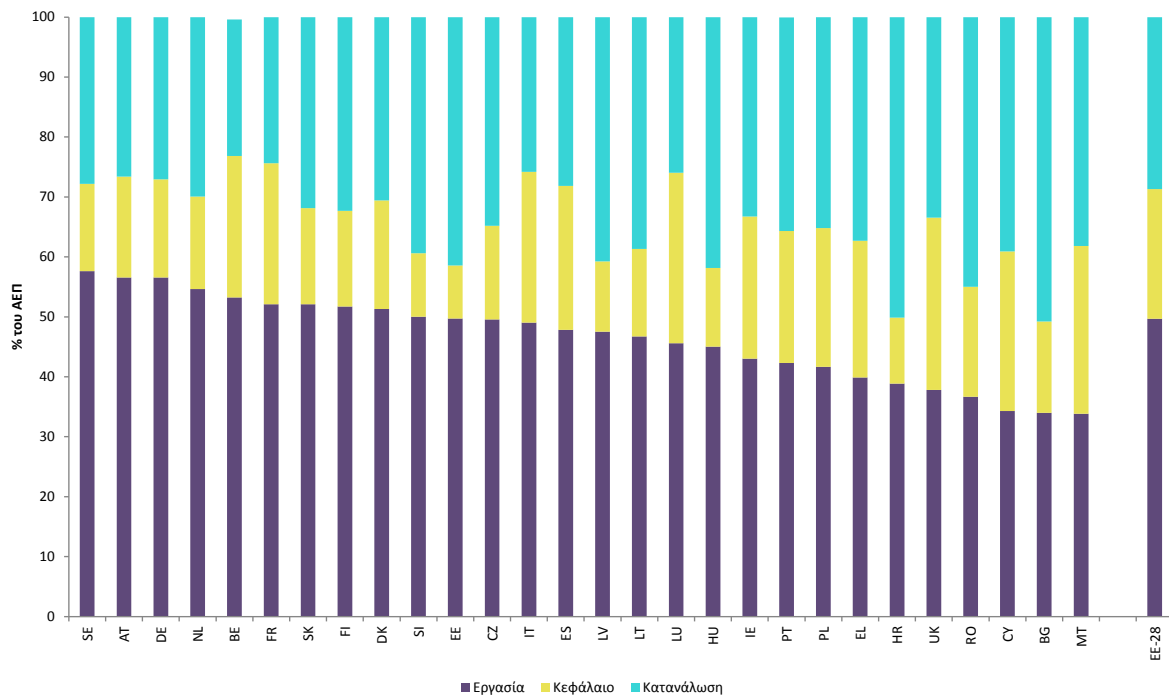
Στο σχήμα 17 παρουσιάζεται η δομή της φορολογίας ανά οικονομική λειτουργία στις χώρες της ΕΕ και απεικονίζεται η απόκλιση μεταξύ των χωρών.

Η φορολογία του κεφαλαίου ενδέχεται να αποτελεί κατάλληλο μέσο για τη βελτίωση της ισότητας των ευκαιριών και τη δικαιότερη κατανομή του πλούτου, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των πτυχών της αποδοτικότητας.

Εντούτοις, υφίστανται πρακτικές δυσκολίες στην επιβολή της φορολογικής

συμμόρφωσης με τη φορολογία του κεφαλαίου.

Σχήμα 17: Δομή της φορολογίας ανά οικονομική λειτουργία της φορολογικής βάσης, 2015

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), «Taxation Trends in the European Union: 2017 edition» (Τάσεις φορολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση: έκδοση 2017), με βάση δεδομένα της Eurostat.

Σημείωση: Για τους σκοπούς του παρόντος σχήματος, στη φορολογία «κεφαλαίου» περιλαμβάνονται όλες οι λοιπές κατηγορίες που δεν ταξινομούνται ως εργασία ή κατανάλωση.

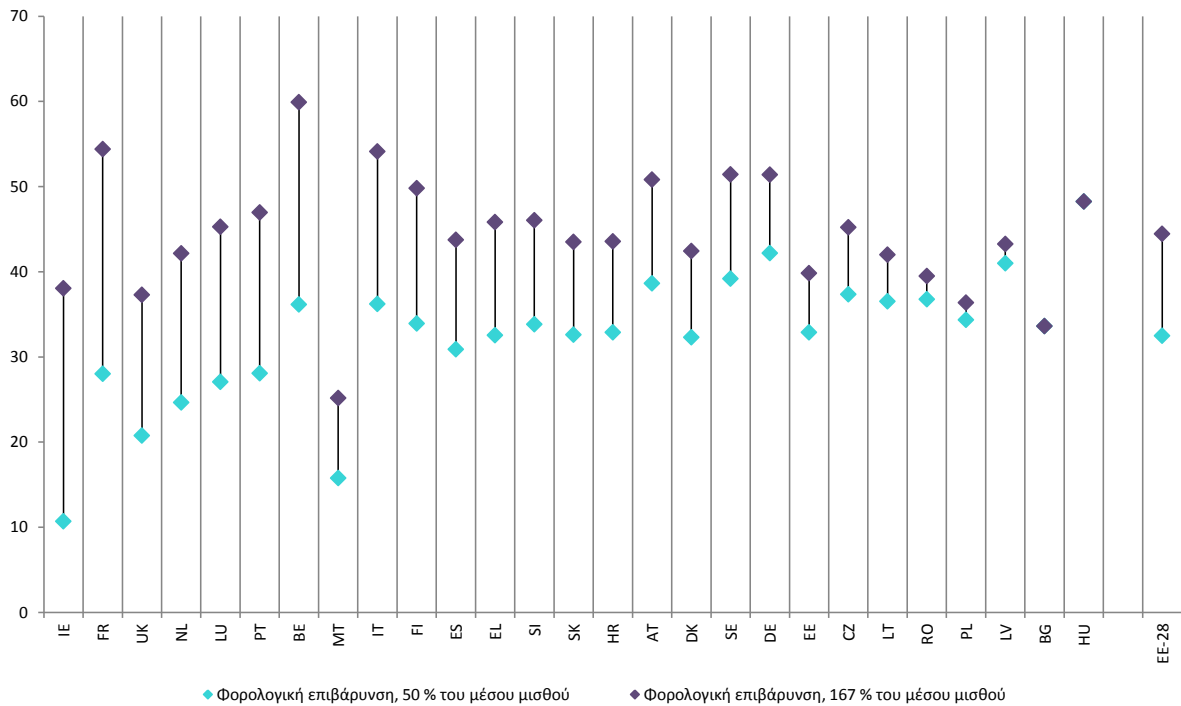
Η προοδευτική φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων αποτελεί σημαντικό αναδιανεμητικό μέτρο των συστημάτων φορολογίας και παροχών. Στο ακόλουθο σχήμα παρουσιάζεται ο βαθμός προοδευτικότητας της φορολογίας εισοδήματος από την εργασία με σύγκριση της φορολογικής επιβάρυνσης των ατόμων με υψηλό εισόδημα και των ατόμων με χαμηλό εισόδημα.

Ο βαθμός προοδευτικότητας είναι θεωρητικός, με βάση τους κανονικούς συντελεστές. Δεν αποτυπώνει τη φορολογική απάτη, τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή.

Η προοδευτικότητα των συστημάτων φόρου εισοδήματος, ιδίως της φορολογικής επιβάρυνσης για τα άτομα με χαμηλό εισόδημα, σχετίζεται επίσης με τη δημιουργία θέσεων εργασίας, η οποία παρέχει διέξοδο από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Η Ιρλανδία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι Κάτω Χώρες διαθέτουν τα πλέον προοδευτικά συστήματα φορολογίας εισοδήματος από την εργασία. Η Ουγγαρία, η Βουλγαρία και η Λετονία διαθέτουν τα λιγότερο προοδευτικά συστήματα φορολογίας εισοδήματος από την εργασία.

Σχήμα 18: Βαθμός προοδευτικότητας της φορολογίας εισοδήματος από την εργασία στις χώρες της ΕΕ, 2016

Πηγή: Βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους δείκτες φορολογίας και παροχών βάσει δεδομένων του ΟΟΣΑ.

Σημείωση: 1) Τα δεδομένα για τη φορολογική επιβάρυνση αφορούν εργαζόμενους που ζουν μόνοι και δεν έχουν παιδιά. 2) Δεν υπάρχουν πρόσφατα δεδομένα για την Κύπρο. 3) Οι χώρες κατατάσσονται με φθίνουσα σειρά ανάλογα με το πόσο υψηλό είναι το ποσοστό της φορολογικής επιβάρυνσης στο 167 % του μέσου μισθού σε σύγκριση με τη φορολογική επιβάρυνση στο 50 % του μέσου μισθού. 4) Τα δεδομένα του 2016 δεν είναι ακόμη διαθέσιμα για τις χώρες MT, HR, LT, RO, BG.

Στο παρακάτω σχήμα αποτυπώνεται η **διορθωτική ισχύς των συστημάτων φορολογίας και παροχών** με σύγκριση του συντελεστή Gini για το εισόδημα που προέρχεται από την αγορά με τον συντελεστή Gini για το διαθέσιμο εισόδημα (τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς όρους).

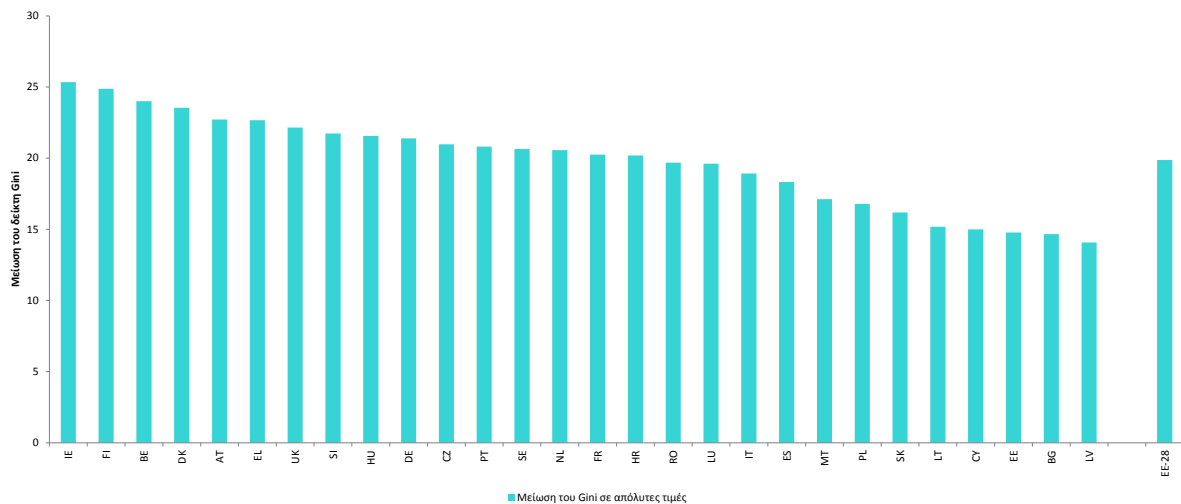
Καταδεικνύεται ότι ενώ τα συστήματα φορολογίας και παροχών δρουν για την καταπολέμηση των εισοδηματικών ανισοτήτων σε όλες τις χώρες της ΕΕ, το

εύρος της αποτελεσματικότητάς τους διαφέρει.

Η εισοδηματική ανισότητα παραμένει υψηλή σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, μεταξύ άλλων σε κάποιες χώρες όπου οι διανεμητικές επιπτώσεις των φόρων και παροχών είναι σχετικά χαμηλές.

Οι ισχυρότερες διανεμητικές επιπτώσεις, που εκφράζονται στη σχετική μείωση του δείκτη Gini, σημειώνονται στη Φινλανδία, το Βέλγιο και τη Δανία.

Σχήμα 19: Διορθωτική ισχύς των συστημάτων φορολογίας και παροχών στις χώρες της ΕΕ

Πηγή: Eurostat, 2016

Σημείωση: 1) Διαφορά μεταξύ των συντελεστών Gini για την ανισότητα ως προς το εισόδημα της αγοράς (ήτοι, προ φόρων και παροχών) και την ανισότητα ως προς το διαθέσιμο εισόδημα (ήτοι μετά φόρων και παροχών). Τα δεδομένα για το εισόδημα προσαρμόζονται ανάλογα με το μέγεθος των νοικοκυριών (εξισορρόπηση). 2) Δεδομένα του 2016 δεν διατίθενται για τις χώρες IE, IT και LU. Αντ' αυτών, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα του 2015.

4.4. Φορολογική συμμόρφωση¹³

Η επιβολή ήταν και παραμένει ένα σημαντικό εργαλείο που καθιστά δικαιότερα τα φορολογικά συστήματα. Αφορά την πλήρη αξιοποίηση της εξουσίας των αρμόδιων δημόσιων αρχών προκειμένου οι φορολογούμενοι να υποχρεώνονται να υιοθετούν ορθή συμπεριφορά. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται η διασυνοριακή συνεργασία, οι αποτελεσματικοί έλεγχοι και η πρόσβαση σε στοιχεία και πληροφορίες, καθώς και διαδικασίες ταχείας ανάκαμψης.

Επιπλέον, **είναι ουσιαστικής σημασίας να προάγεται η εμπιστοσύνη, η διαφάνεια και η νοοτροπία φορολογικής συμμόρφωσης με διάφορα μέσα:**

- Αποτελεσματική γνωστοποίηση στους φορολογούμενους της αξίας που επιτυγχάνεται μέσω των φορολογικών εσόδων· παρακολούθηση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων των επιδόσεων των φορολογικών αρχών.

- Ενθάρρυνση των φορολογούμενων ώστε να συμπεριφέρονται πιο ηθικά όσον αφορά την καταβολή των φόρων που τους αναλογούν, μέσω εκστρατειών επικοινωνίας και εκπαίδευσης προκειμένου να εξηγηθεί γιατί είναι σημαντικό όλοι να πληρώνουν το μερίδιο που τους αναλογεί. Οι εν λόγω εκστρατείες θα πρέπει να στοχεύουν ιδιαίτερα σε νεαρά άτομα – ήτοι, τους μελλοντικούς φορολογούμενους.
- Συνεργασία με τις επιχειρήσεις για τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης με παράλληλη χρήση γνώσεων από τον κλάδο των συμπεριφορικών οικονομικών ώστε να ωθούνται οι φορολογούμενοι να πράττουν το σωστό την κατάλληλη στιγμή.

Την περίοδο 2016-17, οι χώρες της ΕΕ εξακολούθησαν να αναλαμβάνουν δράση για τη βελτίωση των συστημάτων τους, συνεχίζοντας την τάση των τελευταίων ετών.

Ωστόσο, παρά τις μεταρρυθμίσεις και την πρόοδο που επιτεύχθηκε, η φοροδιαφυγή και η φορολογική απάτη εξακολουθούν να αποτελούν σημαντική πρόκληση για την Ευρώπη. Ως εκ τούτου, η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής παραμένει

¹³ Ο επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός και η φοροαποφυγή εξετάζονται σε ξεχωριστό ενημερωτικό δελτίο.

προτεραιότητα για την Επιτροπή, όπως αντικατοπτρίζεται από τις πολυάριθμες πρωτοβουλίες στον εν λόγω τομέα.

Μία από αυτές είναι ο εκσυγχρονισμός του συστήματος ΦΠΑ, που συμβάλλει στην καταπολέμηση της απάτης. Η Επιτροπή το 2017 και το 2018 προβαίνει στην έκδοση ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων για τη μεταρρύθμιση του ΦΠΑ με στόχο την καταπολέμηση του αυξανόμενου κινδύνου φορολογικής απάτης, καθώς και την απλούστευση των υποχρεώσεων των εταιρειών όσον αφορά τον ΦΠΑ και την παροχή μεγαλύτερης ευελιξίας στα κράτη μέλη όσον αφορά τον καθορισμό των προϊόντων που θα πρέπει να φορολογούνται με μειωμένο συντελεστή.

5. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Tax policies in the European Union: 2017 Survey» (Φορολογικές πολιτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση: έρευνα 2017), προσεχής έκδοση.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), «Taxation Trends in the European Union: 2017 Edition» (Τάσεις φορολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση: έκδοση 2017), Λουξεμβούργο.

Ημερομηνία: 28.9.2017